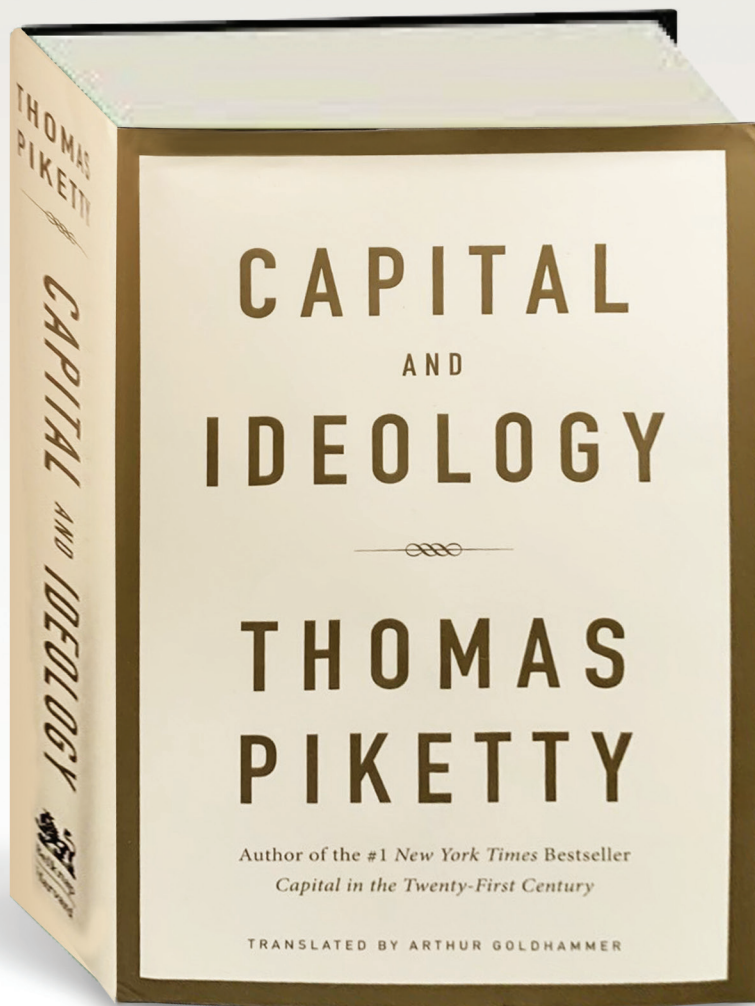

อ่านพีเก็ตตี ๑

สรุปความอย่างย่อ
และครอบคลุมของ
ทุนและอุดมการณ์

วอลเดน เบลโล เชียน
ชนิดา แคมฟอร์ด แปลา

อ่านพีเก็ดตี ๑

สรุปความอย่างย่อ
และครอบคลุมของ
ทุนและอุดมการณ์

วอลเดน เบลโล เขียน

ชนิดา แบบฟอร์ด แปลา

อ่านพิเกิตี ๑

สรุปความย่อและครอบคลุมของ
ทุนและอุดมการณ์

จัดพิมพ์เดือนมกราคม ๒๐๒๑
ลิขสิทธิ์ ๒๐๒๑ของโครงการศึกษาและปฏิบัติการงานพัฒนา
(Focus on The Global South)

โครงการศึกษาและปฏิบัติการงานพัฒนา
อาคารวิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ ชั้น ๔
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ถนนพญาไท กรุงเทพมหานคร ๑๐๓๓๐
โทรศัพท์ : +๖๖ ๒ ๒๑๘ ๗๓๖๓
โทรสาร : +๖๖ ๒ ๒๕๕ ๙๙๗๖
อีเมล : info@focusweb.org

ผู้เขียนขอขอบคุณเอมี เตฮาตา และ อเล็ก แบมฟอร์ด
ที่ให้ความช่วยเหลือด้านการออกแบบงานพิมพ์และด้านการพิสูจน์อักษร
และต้องขอบคุณลิตี นัคพิล ที่ทำให้เกิดความคิดที่จะสรุปใจความของพิเกิตี
จากการโพสต์ข้อความบนเฟสบุคของเธอ

WWW.FOCUSWEB.ORG

สารบัญ

6

เกริ่นนำ

9

การแปลงเปลี่ยนระบอบความไม่เท่าเทียมในสังคมตะวันตก

15

วิวัฒนาการเชิงเปรียบเทียบของสังคมดั้งเดิม

20

ทาสกับสังคมอาณานิคม

24

จากคอมมิวนิสต์สู่ยุคหลังคอมมิวนิสต์

28

ชาติภูมินิยมทางสังคมและอนาคตของการเมือง

32

ทฤษฎีของพิเกิตตีว่าด้วยส่วนแบ่งของความมั่งคั่งและรายได้ “โดยแก่นสาร”

34

พลวัตของการเปลี่ยนแปลงในระบอบความไม่เท่าเทียม

38

สังคมนิยมแบบมีส่วนร่วม

เกริ่นนำ

งานเขียนเรื่อง *ทุนและอุดมการณ์* ของ โทมัส พิเก็ตตี
ชิ้นนี้ เป็นงานขนาดอนุสาวรีย์เลยทีเดียว ในหน้า
กระดาษที่รายเรียงกันหนาปึกเหล่านี้ นัก
เศรษฐศาสตร์ผู้โดดเด่นที่สุดคนหนึ่งของวันนี้ ได้ใช้
ทักษะการวิเคราะห์อันน่าเกรงขามและฐานข้อมูลอัน
มั่งคั่งระดับโลกด้วยความเพียรเพื่อที่จะบรรลุ
วัตถุประสงค์ต่อไปนี้

เพื่อทำการสำรวจทางสถิติและทางทฤษฎีต่อไปถึง
มิติต่างๆของความไม่เท่าเทียมในสังคมตะวันตก จาก
ที่ได้เริ่มไว้ในหนังสือ *ทุนในศตวรรษที่ ๒๑*

เพื่อวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบและเชิงประวัติศาสตร์
“ระบอบความไม่เท่าเทียม (inequality regimes)” ที่
เลือกสรรมา มิใช่จากประเทศตะวันตกเท่านั้น แต่
รวมทั้งยุโรปตะวันออกและรัสเซีย และจากสังคมใน
ซีกโลกใต้ด้วย เช่น อินเดีย จีน เฮติ อัลจีเรีย และ
อิหร่าน

เพื่อตรวจสอบวิถีทางที่อุดมการณ์จัดวางเหตุผล
สนับสนุนความไม่เท่าเทียม หรือท้าทายมัน ผวนกับ
“จุดเปลี่ยน (switch points)” เพื่อสร้างเงื่อนไขให้
เกิดการแปลงเปลี่ยนระบอบความไม่เท่าเทียม และ

เพื่อเสนอแนะองค์ประกอบพื้นฐานสำหรับการจัดทำ
โครงการ “สังคมนิยมแบบมีส่วนร่วม (participatory
socialism)” เป็นทางเลือกแทนระบอบ “อภิทุนนิยม
(hypercapitalism)” หรือ “กรรมสิทธินิยมใหม่
(neoproprietarism)” ในปัจจุบัน

การอ่าน *ทุนและอุดมการณ์* จนจบทำให้รู้สึกลึกลับๆ
เหมือนได้รางวัล แต่จะต้องทำตามคำเตือนของผู้

เขียนเท่านั้น คือห้ามเปิดผ่านไปถึง ๙๖๕ หน้าแล้ว
อ่านบทท้ายๆของหนังสือ สำหรับผู้อ่านที่มองหา
สูตรย่อที่สรุปใจความได้ทั้งหมด เช่น $r > g$ (อัตราผล
ตอบแทนต่อทุนสูงกว่าอัตราการเติบโตของเศรษฐกิจ
รายปี) ในหนังสือเล่มก่อนหน้าของเขาที่ชื่อ *ทุนใน
ศตวรรษที่ ๒๑* ก็ต้องขอเตือนไว้ก่อนเลยว่า ไม่มีอยู่
ในหนังสือเล่มนี้

แต่ทว่า *ทุนและอุดมการณ์* ก็ไม่ใช่งานเขียนจาก
จินตนาการแบบนวนิยาย *สงครามและสันติภาพ* หรือ
อันนา คาเรนินา ของตอลสตอยที่ชวนให้ติดตามจน
วางไม่ลง เคยมีคนบอกว่าหนังสือเล่มก่อนหน้าของ
พิเก็ตตีมีความโดดเด่นตรงที่เป็น “หนังสือขายดีที่สุด
ที่ไม่มีใครอ่าน” แน่นอนเป็นการพูดแบบตลกแต่ก็มี
ความจริงปนอยู่ เพราะว่าแม้ *ทุนในศตวรรษที่ ๒๑*
อาจจะเขียนได้อย่างแจ่มแจ้งแต่ข้อความแทบจะทุก
หน้าของ ๕๗๗ หน้าล้วนหนักและแน่น พอมาถึง *ทุน
และอุดมการณ์* การจะอ่านไปที่ละหน้าจนครบ
๑๐๔๑ หน้าทีแหลมคมแต่อู้อ้อ เป็นสิ่งที่คนกลุ่ม
น้อยนิดเท่านั้นจะกล้าทำ ซึ่งส่วนใหญ่ก็คือนัก
วิชาการที่เชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านความเหลื่อมล้ำ
ทางเศรษฐกิจสังคม ก็เพื่อผู้คนส่วนใหญ่จำนวนมาก
ที่จำเป็นจะต้องอ่านพิเก็ตตีแต่ไม่มีเวลาหรือพลังงาน
เพียงพอที่จะค่อยๆลุ่มไปทีละหน้านี้แหละ ที่ทำให้ผม
จัดทำสรุปความฉบับนี้ขึ้น ทั้งที่รู้ว่าไม่ได้ให้ความ
เป็นธรรมกับข้อมูลและการวิเคราะห์อันมั่งคั่งที่
พิเก็ตตีรวบรวมขึ้นมาสักเท่าไร

ดังนั้น ผมจึงขอประกาศดังๆและชัดๆไว้ตั้งแต่แรก
เลยว่า ไม่มีอะไรจะมาทดแทนการอ่าน *ทุนและ*

อุดมการณ์ โดยตรงอย่างเต็มรูป และผมจะถือเป็นการสำเร็จของสรุปย่อนี้หากมันได้กระตุ้นผู้อ่านจำนวนมากพอให้ไปฝ่าฟันอ่านพิเกิตตีเองโดยตรง^๑ เพื่อช่วยให้ผู้อ่านไปอ่านและตรวจพิสูจน์ด้วยตัวเองต่อไปได้ ทุกครั้งที่มีการคัดข้อความจากหนังสือมา ผมจะใส่เลขหน้ากำกับไว้ ซึ่งเป็นเลขหน้าที่ปรากฏในหนังสือฉบับที่แปลเป็นภาษาอังกฤษอย่างยอดเยี่ยม โดยอาร์เธอร์ โกลด์แฮมเมอร์ และตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด

อีกประการหนึ่งที่ต้องเน้นก่อนที่จะเริ่มอ่านกัน ส่วนที่ ๑ ของสรุปความนี้เป็นการย่อความอย่างตรงไปตรงมา มีการเสนอข้อวิพากษ์น้อยมาก และถ้ามีก็เพียงเพื่อระบุสิ่งที่พิเกิตตีไม่ได้กล่าวถึง หรือเพื่อเสริมหน้าหนักของข้อสังเกตหรือข้อถกเถียงของเขานำเสียดายที่หลายคนรู้จักพิเกิตตีผ่านการอ่านบทวิพากษ์ที่คนอื่นเขียนถึงเขา จึงอาจมองภาพเขาผ่านการตีความของคนอื่น และก็นำเสียดายอีกด้วยการที่การตอบสนองเชิงวิพากษ์อย่างมากอยู่ที่การตั้งคำถามว่าพิเกิตตีเป็นมาร์กซิสต์ใช่หรือไม่ ความจริงก็คือ ไม่ว่าเขาจะเป็นผู้เลื่อมใสลัทธิมาร์กซ์หรือไม่ก็ตาม เขามีความหยั่งรู้ที่ดีหลายประการเกี่ยวกับระบบความไม่เท่าเทียมทางสังคมต่างๆในอดีตและในปัจจุบัน ซึ่งเป็นความคิดที่ผู้คนอาจเข้าไม่ถึงหากไม่ได้อ่านเขาโดยตรงแต่ได้รับอิทธิพลจากบทวิพากษ์งานของพิเกิตตีที่เขียนโดยผู้เชี่ยวชาญของมาร์กซ์ ส่วนที่ ๒ ของ *อ่านพิเกิตตี* จะอุทิศให้แก่บทวิพากษ์ของเราเองต่องานของพิเกิตตี แต่เพื่อหลีกเลี่ยงที่จะก่ออันตรายจากการสร้าง “ความคุ้นเคย” กับพิเกิตตีแบบมือสอง ส่วนที่ ๒ จะออกมาสามสี่สัปดาห์หลังจากส่วนที่ ๑ นี้

สุดท้ายคือ หมายเหตุว่าด้วยวิวิธวิทยาของพิเกิตตี เขาไม่ใช่คนแรกที่ระบุชี้ถึงปรากฏการณ์หรือพัฒนาการหลายต่อหลายอย่างที่เกี่ยวเนื่องกับประเด็นที่กำลังพิจารณา และเขาก็ระมัดระวังที่จะอ้างอิงถึงงานเขียนที่มีอิทธิพลต่อความคิดเขา สิ่งที่เขาทำได้ไม่เหมือนใครคือ การที่เขาเสริมความแข็งแกร่งของข้อ

สังเกตที่คนอื่นตั้งไว้ด้วยข้อมูลทางสถิติเมื่อใดก็ตามที่มีอยู่พร้อมใช้ แล้วก็จะสำรวจเชิงทฤษฎีต่อไปในทิศทางที่ข้อมูลชี้แนะ

การขาดข้อมูลเชิงปริมาณไม่ได้ทำให้พิเกิตตีที่ถกเถียงจากการสำรวจความสัมพันธ์ทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเป็นเรื่องของระบอบความไม่เท่าเทียมในอดีต หรือบางด้านของระบอบร่วมสมัยที่ไม่มีสถิติรองรับ หรือมีอยู่แต่เชื่อถือไม่ได้ สิ่งที่น่าทึ่งให้เขาในพื้นที่ที่ยังไม่มีการทำแผนที่ไว้ หรือทำไว้ไม่ดี คือข้อสังเกตของนักประพันธ์นวนิยายเกี่ยวกับสังคม อย่างเช่น เจน ออสเตน, ออนอเร เดอ บัลซัค และ เอมีล โซลา และนักเขียนรุ่นใกล้เคียงปัจจุบันที่ได้รับการยกย่อง เช่น ปราโมทยา อนันตา ตูร์, คาร์โลส ฟูเวเนเตส, ซิมะนานดา อิงโกซี อติซิเอ และ ยู ฮวา

โดยเฉพาะเมื่อกล่าวถึงเจน ออสเตน และบัลซัค พิกิตตีตั้งข้อสังเกตว่า เวลาที่จะนำเสนอสิ่งที่ตนหยั่งรู้ได้ถึง “โครงสร้างของความไม่เท่าเทียมว่า มีการให้เหตุผลสนับสนุนอย่างไร เกี่ยวข้องกับชีวิตแต่ละคนอย่างไร” นักประพันธ์ผู้ยิ่งใหญ่เหล่านั้นได้ทำไป “ด้วยพลังกระตุ้นให้ผู้อ่านระลึกขึ้นได้เองอย่างที่ไม่มีส่วนพจน์ทางการเมืองหรือศาสตรนิพนธ์ทางสังคมใดจะสู้ได้” (๑๕) นอกจากนี้ ในขณะที่นักประพันธ์ดังกล่าวมี “ความรู้อย่างใกล้ชิดกับลำดับศักดิ์ของความมั่งคั่งและวิถีชีวิตในยุคสมัยของตน” และ “เชี่ยวชาญอย่างดีกับรูปแบบความเป็นเจ้าของและความสัมพันธ์เชิงอำนาจและการครอบงำ” แต่ที่สำคัญคือ มี “ความสามารถที่จะไม่ทำให้ตัวละครของตนเป็นวีรชน โดยไม่ประณามหรือเชิดชูตัวละครใด [ซึ่ง]ทำให้ตัวละครสามารถแสดงออกทั้งบุคลิกที่ซับซ้อนและความเป็นมนุษย์พร้อมกันไป” (๑๗๑) กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ ในความคิดของพิเกิตตี ศิลปะของนักประพันธ์เหล่านั้นเชื่อถือได้และก้องกังวานส่วนหนึ่งเพราะพวกเขาพยายามรักษาทัศนคติการสังเกตโดยไม่ตัดสินไว้ คล้ายกับที่นักสังคมศาสตร์ปฏิบัติ

สำหรับพีเกิตตี ความหยั่งรู้เรื่องของระบอบความไม่เท่าเทียมในอดีตและในปัจจุบันสามารถหาพบได้จากวรรณกรรมของนักประพันธ์ที่ได้รับการยกย่อง อย่างเช่น เจน ออสเตน (Jane Austen) ออนอเร เดอ บัลซัค (Honoré de Balzac) ปราโมทยา อนันตา ตูร์ (Pramoedya Ananta Toer) และ ชิมะนาคา อิงโกซี ออดีเอ (Chimamanda Ngozi Adichie)

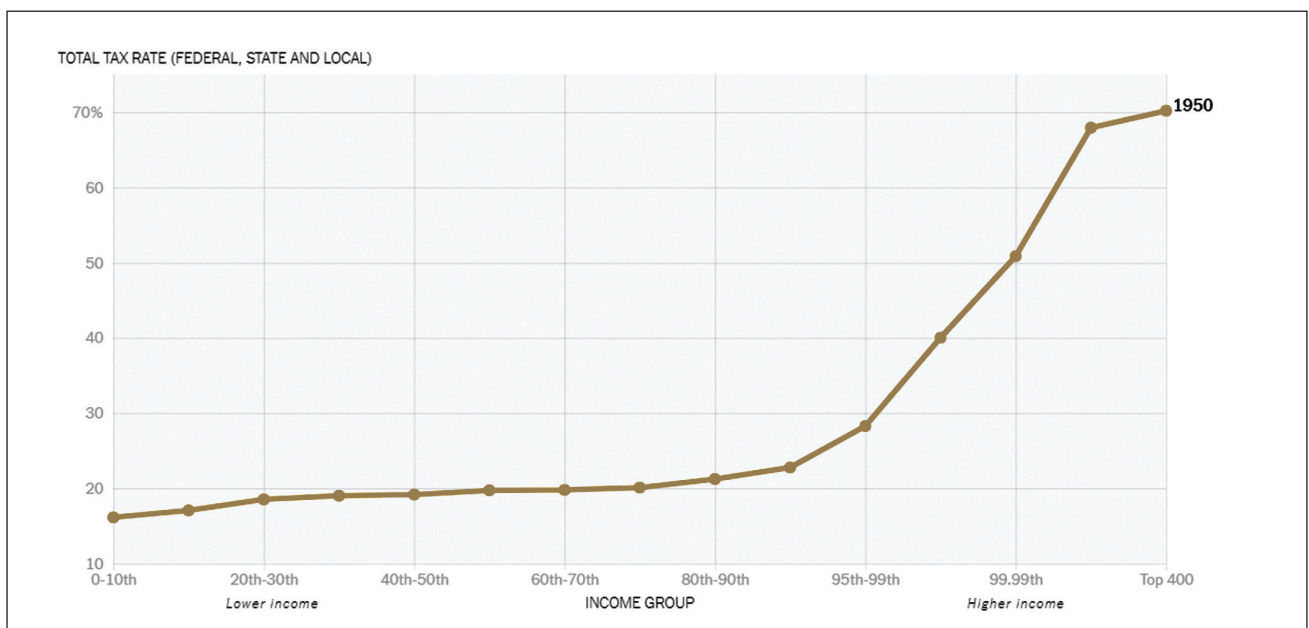
การแปลงเปลี่ยนระบอบ ความไม่เท่าเทียม ในสังคมตะวันตก

ใน *ทุนและอุดมการณ์* พิกเก็ตตีจะกล่าวเข้าถึงข้อค้นพบที่สำคัญบางอย่างจากงานเขียนก่อนหน้า พร้อมกับเพิ่มเติมรายละเอียด ข้อค้นพบอย่างหนึ่งคือความไม่เท่าเทียมที่พุ่งสูงในยุโรปและสหรัฐอเมริกาในช่วงตั้งแต่ปี ๑๙๘๐ เป็นต้นมา โดยสหรัฐฯ เป็นผู้นำตัวในกรณีนี้ เขากล่าวว่า

[ผม] ต้องการจะเน้นว่า คำว่า “ล่มสลาย (collapse)” [ในกรณีของสหรัฐฯ] ไม่ได้เกินเลยความจริง ระหว่างปี ๑๙๖๐-๑๙๘๐ กลุ่มคนครึ่งล่างร้อยละ ๕๐ ได้รายได้รวม

แล้วเท่ากับร้อยละ ๒๐ ของรายได้ประชาชาติ แต่ส่วนแบ่งนี้ลดลงเกือบครึ่งหนึ่งในช่วงปี ๒๐๑๐-๒๐๑๕ เหลือเพียงร้อยละ ๑๒ ส่วนกลุ่มคนบนสุดร้อยละ ๑ ได้เคลื่อนตัวไปในทิศทางตรงกันข้าม คือจากที่เคยครอบครองส่วนแบ่งรายได้ไม่ถึงร้อยละ ๑๑ กลายเป็นมากกว่าร้อยละ ๒๐ (๕๒๓)

หากปรับค่าเงินดอลลาร์เป็นอัตราคงที่ สัดส่วนรายได้เฉลี่ยของกลุ่มบนสุดร้อยละ ๑ ต่อกลุ่มล่างสุดร้อยละ ๕๐ จะเป็น ๔๐๐,๐๐๐ ดอลลาร์ ต่อ ๑๕,๐๐๐

คนรวยถูกเรียกเก็บภาษีในอัตราที่สูงกว่าชนชั้นกลางหรือคนจนอย่างมากในสมัยที่การเก็บภาษีอัตราก้าวหน้ากำลังรุ่งเรืองในทศวรรษแรกๆหลังสงครามโลกครั้งที่สอง (กราฟของหนังสือพิมพ์นิวยอร์กไทมส์ <https://www.nytimes.com/interactive/2019/10/06/opinion/income-tax-rate-wealthy.html>)

ดอลลาร์ต่อปีในปี ๑๙๘๐ และกลายเป็น ๑.๓ ล้าน ดอลลาร์ ต่อ ๑๕,๐๐๐ ดอลลาร์ต่อปีในปี ๒๐๑๕ คือ จากที่เคยต่างกัน ๒๕ เท่า กลายเป็นต่างกัน ๘๐ เท่า อันที่จริง รายได้เฉลี่ยก่อนภาษีและเงินโอนของคน กลุ่มล่างสุดร้อยละ ๕๐ นั้นอยู่ระดับค่อนข้างคงที่ มาตลอดตั้งแต่ทศวรรษ ๑๙๖๐ เป็นต้นมา

วิกฤตระบอบความไม่เท่าเทียมใน ตะวันตกช่วงต้นศตวรรษที่ ๒๐

แก่นเรื่องของหนังสือเล่มก่อนหน้าที่เกิดขึ้นจะนำมา สานต่อคือ ทำไมจึงมีการกระจายความมั่งคั่งและรายได้ ใหม่อย่างมีนัยสำคัญในช่วงระหว่างปี ๑๙๑๔- ๑๙๘๐ ในขณะที่ในหนังสือ *ทุนในศตวรรษที่ ๒๑* พิธีเกิดที่ได้วิเคราะห์สาเหตุทางด้านของสงครามและการปฏิวัติ แต่ใน *ทุนและอุดมการณ์* เขาเน้นที่กลไกที่เป็นตัวเหนี่ยวนำการกระจายรายได้ใหม่ในประเทศ ผู้นำค่ายทุนนิยม กลไกเหล่านี้ได้แก่ ภาษีรายได้ อัตราค่าหัวหน้า ภาษีมรดกอัตราค่าหัวหน้า และนโยบาย การศึกษาแบบก้าวหน้า ระบอบที่ทำการปฏิรูป ตนเองนี้ พิธีเกิดตีเรียกว่า “สังคมที่เป็นประชาธิปไตย ทางสังคม (social democratic societies)” ซึ่งนำ โดย “รัฐสังคมทางการคลัง (fiscal social states)” การปฏิรูปการคลังต่างกันไปในแง่ความก้าวหน้าใน หมู่สังคมตะวันตก แต่ทว่าตรงกันข้ามกับความเชื่อ ทั่วไปว่าสหรัฐล้าหลังกว่ารัฐประชาธิปไตยทาง สังคมในยุโรปส่วนใหญ่ในช่วงปี ๑๙๓๒-๑๙๘๐ อัตราความก้าวหน้าของภาษีรายได้และภาษีมรดก ของสหรัฐกลับสูงกว่าของยุโรป (ยกเว้นสหราชอาณาจักร) โดยอัตราภาษีหน่วยสุดท้ายสำหรับระดับ รายได้สูงสุดอยู่ที่ร้อยละ ๘๑ และสำหรับมรดกมูลค่า สูงสุด อัตราภาษีหน่วยสุดท้ายคือร้อยละ ๗๕ การ ผสมผสานอัตราภาษีเงินได้และภาษีมรดกที่ก้าวหน้า สูงชันกับโครงการทางสังคมที่ก้าวหน้าน้อยกว่า (เมื่อ เทียบกับยุโรปตะวันตก) เช่น การที่ทุกคนต้องจ่าย เงินทำประกันสุขภาพเอง ทำให้พิธีเกิดตีเรียกระบอบ “ข้อตกลงใหม่ (New Deal)” ที่ปกครองสหรัฐฯตั้งแต่ ทศวรรษ ๑๙๓๐ ถึงปลายทศวรรษ ๑๙๖๐ ว่า “ประชาธิปไตยทางสังคมแบบลดราคาให้ถูกที่สุด (bargain-basement social democracy)”

การแปรรูปทรัพย์สินเอกชนเป็นของรัฐ (nationalization) ซึ่งตามปกติถือกันว่าเป็น เครื่องหมายการค้าของระบอบประชาธิปไตยทาง สังคม ไม่ได้เป็นกลไกที่สำคัญในการกระจายความ มั่งคั่งในยุโรปในช่วงดังกล่าว ซึ่งแน่นอนว่าเป็นสิ่ง ต้องห้ามในสหรัฐฯ อย่างไรก็ตาม “การกำหนดร่วม (co-determination)” หรือการที่คนงานมีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการ ซึ่งประกอบด้วยการมีที่นั่งหนึ่ง ในสามจนถึงครึ่งหนึ่งในคณะกรรมการบริหารของ บริษัทขนาดใหญ่ที่สุดในเยอรมนี สวีเดน เดนมาร์ก และนอร์เวย์ ประสบความสำเร็จในวงจำกัดในการ สร้าง “มาตรฐานการดำรงชีวิตระดับสูง ผลิตภาพ ระดับสูง และความเท่าเทียมระดับปานกลาง” (501) พิธีเกิดตีนำเสนอเหตุผลจำนวนหนึ่งที่ทำให้ระบอบ ประชาธิปไตยทางสังคม (social democracy) ในประเทศ อื่นๆในยุโรปไม่ได้ยอมรับรูปแบบการบริหาร จัดการร่วมนี้ทั้งที่มีอยู่ใกล้ตัว แต่เขารู้สึกว่าเหตุผล หลักอยู่ที่การยึดมั่นถ้อยมั่นอยู่กับการแปรรูปทรัพย์สิน เป็นของรัฐ นั่นก็คือ “ทั้งนักสังคมนิยมฝรั่งเศสและ สมาชิกพรรคแรงงานของบริเตน ต่างเชื่อกันมายาว นานว่า การแปรรูปทรัพย์สินเป็นของรัฐและการที่ รัฐเป็นเจ้าของกิจการขนาดใหญ่ นั้น เป็นวิธีเดียวที่จะ ปรับเปลี่ยนดุลอำนาจได้อย่างแท้จริงและเคลื่อนพัน ไปจากทุนนิยมได้” (504)

การเพ่งดูพลวัตที่ได้นำไปสู่วิกฤตของสิ่งที่พิธีเกิดตี เรียกว่า “สังคมความเป็นเจ้าของ (ownership societies)” และกำเนิดของสังคมประชาธิปไตยทาง สังคมที่ก่อผลในการกระจายรายได้และความมั่งคั่ง เสียใหม่ในช่วงปี ๑๙๓๒ ถึง ๑๙๘๐ ล้วนมีความ สำคัญสำหรับพิธีเกิดตี เพราะว่ามันอาจช่วยชี้ให้เห็น กุญแจตัวที่ไขนำทางไปสู่พลวัตหรือการมาบรรจบ รวมของปัจจัยต่างๆที่ทำให้เกิดการกลับมาใหม่ของ สังคมความเป็นเจ้าของที่มี “ความมั่งคั่งกระจุกตัวสูง เกิน” อันคำนวณโดยอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ หรือ “อุดมการณ์กรรมสิทธิ์นิยมใหม่ (neoproprietary ideology) หลังปี ๑๙๘๐ เป็นต้นมา และการค้นพบ กุญแจนี้อาจจะชี้ให้เห็นความเป็นไปได้ที่ปัจจัยที่ผสม กันบางอย่างจะช่วยนำพาให้สังคมหลุดพ้นจาก อุดมการณ์ดังกล่าวได้

รูปปั้นของเลนิน และประติมากรรมอื่นๆจากยุคโซเวียตที่นำมารวมไว้ในสวนสาธารณะใกล้กรุงมอสโก คือเครื่องเตือนความจำถึงการล่มสลายของอุดมการณ์สังคมนิยมที่มีรัฐเป็นศูนย์กลางในช่วงทศวรรษสุดท้ายของศตวรรษที่ 20 (Creative Commons)

ในกรณีของการเปลี่ยนผ่านจากระบอบความเป็นเจ้าของในศตวรรษที่ ๑๙ สู่อสังคมนิยมที่เป็นประชาธิปไตยทางสังคมในศตวรรษที่ ๒๐ นั้น ปัจจัยวิกฤตคือ สงครามและการต่อสู้เพื่อการปฏิวัติ เหตุการณ์ทั้งสองนี้โดยพื้นฐานเกิดขึ้นจากการประท้วงของประชาชนที่ต่อต้านระบอบความเป็นเจ้าของที่ไม่เท่าเทียมสุดขีด แต่ปัจจัยที่สำคัญยิ่งยวดอีกอย่างหนึ่งคือ บทบาทของอุดมการณ์ หรือ “ชุดความคิดและวาทกรรมเกี่ยวกับโครงสร้างสังคมที่ควรเป็น ซึ่งก่อนมีประสบการณ์มองว่าน่าจะเป็นไปได้” (๓) ตรงนี้พิถีพิถันอ้างอิงถึงอุดมการณ์สังคมนิยม คอมมิวนิสต์ และการถอดถอนอาณานิคม (decolonization) ที่สร้างความท้าทายอันน่าเกรงขามต่อระเบียบกรรมสิทธินิยมหรือทุนนิยมที่เป็นอยู่ตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ ๑๙ เป็นต้นมา ในการบรรจบกันของ

เหตุการณ์และความคิดครั้งนี้ เขาให้ความสำคัญกับการรื้อค้ำทางอุดมการณ์ของฝ่ายซ้าย ดังนี้

ทั้งในยุโรปและในสหรัฐฯ การที่ความไม่เท่าเทียมถูกบีบอัดลงในช่วงปี ๑๙๑๔-๑๙๗๐ สามารถอธิบายได้จากการเปลี่ยนแปลงทางกฎหมาย ทางสังคมและการคลังที่ สงครามโลกสองครั้งได้เร่งรัดให้เกิดขึ้น จาก การปฏิวัติของพวกบอลเชวิคในปี ๑๙๑๗ และจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำครั้งใหญ่ในปี ๑๙๒๙ อย่างไรก็ตาม ถ้ามองความหมายทางปัญญาและการเมืองแล้ว การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้กำลังเกิดขึ้นอยู่แล้วเมื่อสิ้นศตวรรษที่ ๑๙ และก็มีสมเหตุสมผลที่จะคิดว่ามันคงจะเกิดขึ้นในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งถึงแม้ว่าวิกฤตดังกล่าวจะไม่ได้ปะทุขึ้น

การเปลี่ยนแปลงครั้งประวัติศาสตร์เกิดขึ้นเมื่อความคิดที่วิวัฒน์อยู่ประจันหน้ากับตรรกะของเหตุการณ์ หากแต่ละฝ่ายดำเนินไปตามลำพังจะไม่ส่งผลมากเท่ากับที่เป็นอยู่ (๓๐)

ผลกระทบจากสงครามโลก วิกฤตการณ์ภายในประเทศ และการทำลายหนักหน่วงทางอุดมการณ์ในช่วงปี ๑๙๑๔ ถึง ๑๙๗๐ ได้นำพาให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญต่อการกระจายรายได้ในสังคมตะวันตก แต่ทว่าพีเกิตตีให้ข้อมูลประกอบที่สำคัญคือ ผู้ที่ได้รับประโยชน์ได้แก่กลุ่มที่อยู่ตรงกลางของระดับชนรายได้

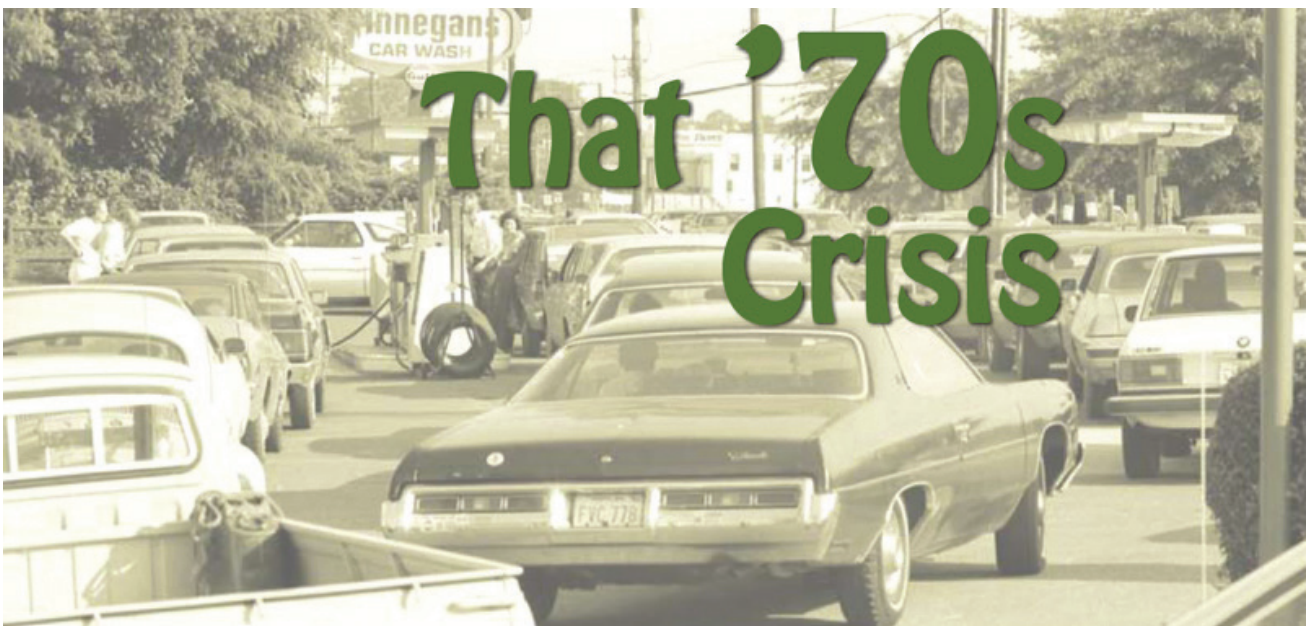
การเปลี่ยนแปลงที่ล้ำลึกนี้ไม่ได้ก่อประโยชน์แก่ “ชนชั้นล่าง” (กลุ่มคนร้อยละ ๕๐ ล่างสุด) ผู้ยังคงได้รับส่วนแบ่งค่อนข้างจำกัดเหมือนเดิม ผลประโยชน์เกือบจะทั้งหมดตกอยู่กับ.. “ชนชั้นกลางพวกที่มีมรดก (หรือเป็นเจ้าของทรัพย์สิน)” ซึ่งผมหมายถึงกลุ่มที่อยู่กึ่งกลางของการกระจายของรายได้ คือระหว่างกลุ่มคนจนที่สุดร้อยละ ๕๐ กับกลุ่มคนรวยที่สุดร้อยละ ๑๐ กลุ่มดัง

กล่าวนี้มีส่วนแบ่งในความมั่งคั่งไม่ถึงร้อยละ ๕๐ ในศตวรรษที่ ๑๙ และปัจจุบันอยู่ที่ประมาณร้อยละ ๔๐ การผุดขึ้นของ “ชนชั้นกลาง” ผู้เป็นเจ้าของทรัพย์สินนี้ แม้แต่ทุกคนจะไม่ได้ร่ำรวยมากแต่รวมกันแล้วตลอดช่วงศตวรรษที่ ๒๐ กลุ่มนี้ได้เพิ่มความมั่งคั่งขึ้นจนมีส่วนแบ่งแข่งขันกับกลุ่มเซ็นไทล์ [ร้อยละ ๑] ที่รวยที่สุด...นับเป็นการแปลงเปลี่ยนทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองที่สำคัญในระดับรากฐาน (๑๒๙)

วิกฤตของทุนนิยมที่ปฏิรูปแล้วในปลายศตวรรษที่ ๒๐ และต้นศตวรรษที่ ๒๑

อะไรประกอบกันเป็นการหลอมรวมของวิกฤตกับความคิดต่างๆที่นำมาซึ่งจุดจบของความน่าเชื่อถือของอุดมการณ์สมภาคนิยม (egalitarianism) ในปลายศตวรรษที่ ๒๐ และต้นศตวรรษที่ ๒๑

การล่มสลายของการทดลองระบบสังคมนิยมในสหภาพโซเวียตและยุโรปตะวันออก คือแก่นกลางของเรื่องราวทั้งหมด การหดตัวของขอบฟ้าแห่ง

วิกฤตของทุนนิยมแบบเคนส์ในสหรัฐอเมริกาและยุโรปในทศวรรษ 1970 นำไปสู่การทะยานขึ้นของอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ที่ส่งเสริมการกระจายรายได้ใหม่จากชนชั้นกลางและคนจนไปสู่คนรวย (Dollars and Sense)

จินตนาการสร้างสรรค์เกี่ยวกับอนาคตทางเลือก ที่เป็นผลจากการล่มสลายครั้งนี้ เป็นปัจจัยที่จะ ประเมินค่าต่ำเกินไปไม่ได้เลย พิเก็ตตีบอก เขากล่าว ว่า

ลัทธิคอมมิวนิสต์ของโซเวียตวางอยู่บนฐานของการขจัดกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคลให้หมดไป และทดแทนด้วยการที่รัฐเป็นเจ้าของอย่างครอบคลุมทุกประการ ในทางปฏิบัติ การทำทลายอุดมการณ์ความเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นก็กลายเป็นการตอกย้ำอุดมการณ์ดังกล่าวในที่สุด ความล้มเหลวอันโหดร้ายของการทดลองของคอมมิวนิสต์ในสหภาพโซเวียต (๑๙๑๗-๑๙๙๑) คือปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดที่ส่งผลให้โลกหันกลับไปหาเศรษฐกิจเสรีนิยมตั้งแต่ปี ๑๙๘๐-๑๙๙๐ เป็นต้นมา และกลับไปพัฒนารูปแบบใหม่ของการยกย่องกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคลเป็นสิ่งที่ศักดิ์สิทธิ์ (๕๗๘)

ความล้มเหลวของโซเวียตและผลที่ตามมาภายหลังที่หายหน้าหายตาไปในรูปของทุนนิยมคณาธิปไตย (oligarchic capitalism) "บันดลให้เกิดมีความรู้สึกผิดหวังแนวใหม่ คือเกิดความสงสัยแผ่ซ่านไปทั่วว่า เศรษฐกิจที่เป็นธรรมจะยังมีความเป็นไปได้อยู่หรือ ซึ่งกระตุ้นให้ผู้คนเลิกข้องเกี่ยวกับอุดมการณ์แล้วหันมารวมกลุ่มแบบอัตลักษณ์นิยม (identitarian) แทน" (๕๗๘)

แม้ว่าส่วนใหญ่พิเก็ตตีจะมุ่งเน้นที่หลักฐานของการสูญเสียเสรีภาพในอุดมการณ์และการพลิกกลับทางนโยบายอย่างถอนรากถอนโคนในยุโรปตะวันออก และในประเทศตะวันตก แต่การล่มสลายของสังคมนิยมก็ส่งผลกระทบต่อซีกโลกใต้ด้วย ในทางที่ บันทอนเสนอของสังคมนิยมลงอย่างมากในฐานะวิสัยทัศน์สำหรับอนาคต ทั้งในกลุ่มอุดมการณ์สายมาร์กซิสต์-เลนินนิสต์ และกลุ่มปฏิรูปสายประชาธิปไตยทางสังคม วิฤตอุดมการณ์ของฝ่ายซ้ายครั้งนี้ได้ทำให้การต่อต้านของประชาสังคมที่มีต่อแผนงานปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่กำหนดลงมาโดยธนาคารโลกและกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (ไอเอ็มเอฟ) อ่อนแอลงอย่างมากหลังจกต้นทศวรรษที่ ๑๙๘๐ เป็นต้นมา

การล่มสลายของระบอบคอมมิวนิสต์ในโซเวียตมีความสำคัญในการอธิบายความแข็งแกร่งของการรุกคืบของลัทธิเสรีนิยมใหม่ แต่ทว่าจุดเน้นของบทวิเคราะห์ของพิเก็ตตีอยู่ที่การถอยร่นของอุดมการณ์ประชาธิปไตยทางสังคม ที่น่าแปลกใจคือ เขาไม่ได้พูดถึงสาเหตุพื้นฐานของการถอยร่นนี้ ซึ่งได้แก่วิฤตของเศรษฐกิจประชาธิปไตยทางสังคมแบบเคนส์ ที่ปรากฏออกมาในรูปภาวะเงินเฟ้อที่สูงขึ้นพร้อมกันไปกับการเพิ่มขึ้นของอัตราการว่างงานในช่วงทศวรรษ ๑๙๗๐ ซึ่งตามหลักทฤษฎีของเคนส์ไม่น่าจะเกิดขึ้น แม้ว่าพิเก็ตตีแทบจะไม่ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ แต่มันก็เป็นวิฤตจริงและเป็นวิฤตทางอุดมการณ์ด้วย และเป็นปัจจัยที่โค่นล้มการครอบงำของลัทธิเคนส์ที่ถือได้ว่าเป็นอุดมการณ์ที่เป็นฐานของประชาธิปไตยทางสังคมแทนลัทธิมาร์กซิสต์ ความล้มเหลวของวิฤตนี้ได้แสดงออกมาในคำพูดของนายกรัฐมนตรีสหราชอาณาจักร เจมส์ คัลลาฮาน ในการประชุมพรรคแรงงานปี ๑๙๗๖ ดังนี้

เราเคยคิดว่าเราจะสามารถใช้จ่ายงบประมาณไปเรื่อยๆได้เพื่อปลดเปลื้องภาวะเศรษฐกิจถดถอย โดยการตัดลดภาษีและเพิ่มการใช้จ่ายของรัฐบาล ผมจะบอกอย่างตรงไปตรงมาว่า ทางเลือกนั้นไม่มีอีกต่อไปแล้ว และเท่าที่เคยมีอยู่ มันก็ทำงานได้ในแต่ละครั้งตั้งแต่สิ้นสงครามมา ด้วยการอัดฉีดภาวะเงินเฟ้อเข้าไปในเศรษฐกิจในอัตราที่สูงขึ้น ตามด้วยระดับการว่างงานที่สูงขึ้นเป็นขั้นต่อไปเท่านั้นเอง"

คำพูดของคัลลาฮานแสดงถึงการถอยร่นอย่างเจ็บปวดของประชาธิปไตยทางสังคม เมื่อประจันหน้ากับพลังของเสรีนิยมใหม่ ซึ่งบางคนอาจบอกว่าเป็นการยอมจำนนด้วยซ้ำ เพราะเสรีนิยมใหม่ได้รุกคืบเข้ายึดกุมอำนาจรัฐและใช้มันพลิกกลับนโยบายกระจายรายได้ต่างๆ การปฏิวัติซ้อนครั้งนี้เริ่มขึ้นอย่างกระตือรือร้นในสหราชอาณาจักรและสหราชอาณาจักรในช่วงต้นทศวรรษ ๑๙๘๐ โดยประธานาธิบดีโรนัลด์ เรแกน และนายกรัฐมนตรีมาร์กาเร็ต แธตเชอร์ พิเก็ตตีตั้งข้อสังเกตว่า ความเชื่อของลัทธิเสรีนิยมใหม่ว่าการกระจายอย่างเท่าเทียมเป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มผลิตภาพของเศรษฐกิจนั้น ไม่ได้มีงานวิจัยใดสนับสนุน แต่เขาก็ยอมรับว่า นี่เป็นความตระหนักที่เกิดขึ้น

ทีหลังจากการมองย้อนกลับไปเท่านั้น ในขณะที่เดียวกัน “รัฐบาลของประธานาธิบดีคลินตันและโอบามาก็ได้ช่วยพิสูจน์ความถูกต้องและสืบสานนโยบายของเราแทนต่อไป...เพราะประธานาธิบดีจากพรรคเดโมแครตทั้งสองคนไม่ได้มีข้อมูลที่เราไม่มีในปัจจุบัน จึงคล้ายตามบรรยายความของเราแทน” (๘๓๕)

ความล้มเหลวของประชาธิปไตยทางสังคมที่จะพัฒนาบรรยายความตอบโต้เสรีนิยมใหม่ อีกทั้งยัง “น้อมรับมันบางส่วน” คือปัจจัยสำคัญที่ทำให้อุดมการณ์นี้มีอำนาจครอบงำอย่างมาก แต่นี่ก็ยังไม่ใช่เรื่องราวทั้งหมด พลังของบทวิเคราะห์ของพิเกตตีอยู่ที่การเชื่อมโยงการถอยร่นทางอุดมการณ์ของฝ่ายซ้ายกระแสหลัก เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของผลประโยชน์ของชนชั้นที่เป็นฐานคะแนนเสียงของพรรคประชาธิปไตยทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งพรรคสังคมนิยมในฝรั่งเศส พรรคแรงงานในบริเตน และพรรคเดโมแครตในสหรัฐอเมริกา

การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างระดับรายได้กับพฤติกรรมในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เผยให้เห็นว่ามีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญเกิดขึ้นกับฐานเสียงของพรรคประชาธิปไตยทางสังคม คือ ในช่วงหลังสงคราม ประชาชนที่ลงคะแนนเสียงให้พรรคฝ่ายซ้ายมักจะเป็นคนทำงานที่มีการศึกษาน้อยกว่า ได้รับค่าแรงและเงินเดือนต่ำกว่า แต่พอมาดูช่วงครึ่งศตวรรษที่ผ่านมา ปรากฏว่าสัดส่วนของฐานเสียงที่เป็นผู้มีการศึกษาระดับสูงกว่า รวมทั้งผู้ที่มิได้มีตำแหน่งระดับผู้จัดการและนักวิชาชีพปัญญาชน เพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ในเชิงย้อนแย้งกัน การเปลี่ยนแปลงนี้มีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากข้อเท็จจริงที่ว่า หลายคนในกลุ่มนี้ได้รับประโยชน์จากโอกาสที่เปิดให้พวกเขาได้เข้ารับการศึกษาในมหาวิทยาลัยและในระดับปริญญาโทและเอก จึงรู้สึก “กตัญญูรู้คุณพรรคฝ่ายซ้ายที่เน้นความสำคัญของการศึกษาอยู่เสมอ ในฐานะเป็นหนทางสู่การปลดปล่อยและความก้าวหน้าในสังคม” (๗๕๕)

ทว่าผลลัพธ์ที่ไม่ได้คาดคิดก็คือ พรรคฝ่ายซ้ายเหล่านี้ถูกผู้คนชั้นแรงงานที่ได้รับการศึกษาน้อยกว่ามองว่าไม่ได้เป็นตัวแทนผลประโยชน์ของพวกเขาอีกต่อไปแล้ว แต่เป็นตัวแทนของชนชั้นกลางนักวิชาชีพผู้ที่มี

การศึกษาดีกว่า ส่งผลให้พวกเขา รู้สึกถูกทอดทิ้งและพร้อมที่จะถูกชักชวนให้เข้าร่วมกลุ่มพลังอื่นๆ เช่น กลุ่มที่มีวาระ “อัตลักษณ์นิยม” ทางชาติภูมิ (nativist “identitarian” agenda) ในแต่ละประเทศ ในสหรัฐอเมริกาโดยเฉพาะอย่างยิ่ง พรรคเดโมแครตได้กลายเป็นพรรคของผู้มีการศึกษา ในขณะที่ระบบมหาวิทยาลัยของประเทศมีการจัดแบ่งลำดับชั้นและเป็นระบบที่ไม่เท่าเทียมอย่างยิ่ง ทำให้ลูกหลานของกลุ่มที่ด้อยโอกาสมีโอกาสน้อยมากที่จะได้เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยชั้นสูง

นอกจากนี้ ยังมีพัฒนาการที่เป็นหมุดหมายสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ การยอมรับวาระทางการเมืองและทางสังคมของลัทธิเสรีนิยมใหม่ที่เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในหมู่ผู้มีการศึกษาสูงที่มีอิทธิพลในพรรคเดโมแครต “ผู้ที่อาจจะค้นพบว่าการแปรเปลี่ยนนโยบายโดยเน้นการกระจายรายได้ให้น้อยลงทำให้พวกเขาได้เปรียบในทางส่วนตัว” (๘๓๕) ผลก็คือ ในช่วงปี ๑๙๙๐-๒๐๑๐ พรรคเดโมแครตได้กลายเป็น “วาระพราหมณ์ฝ่ายซ้าย” ที่ในที่สุดแล้วมีผลประโยชน์ร่วมกับ “วาระพ่อค้าฝ่ายขวา” ที่ปกครองสหรัฐอเมริกาภายใต้รัฐบาลประธานาธิบดีเรแกนและจอร์จ เอช ดับเบิลยู บุช” (๘๓๕)

ข้อสันนิษฐานของพิเกตตีดูเหมือนจะได้รับการยืนยันต่อมาในการเลือกตั้งทั่วไปของสหรัฐฯในปี ๒๐๒๐ ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากหนังสือของเขาเขียนจบแล้ว การที่ประธานาธิบดีทรัมป์กล่าวโทษบรรษัทยักษ์ใหญ่ทางเทคโนโลยีและนายธนาคารที่วอลล์สตรีตว่าทำให้เขาแพ้ แม้ว่าจะเป็นที่ถกเถียงสมคบคิดที่เลยเถิดแต่ก็มีความจริงปนอยู่ด้วย เพราะว่า โจ ไบเดน ผู้ชนะเลือกตั้งและพรรคของเขาที่จริงแล้วได้รับการสนับสนุนอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งทางวัตถุและทางอุดมการณ์ จากชนชั้นสูงที่มีการศึกษาสูงในซิลิคอน แวลลีย์ และในแถบวอลล์สตรีต รวมทั้งชนชั้นวิชาชีพโดยรวม นี่คือนักขับเคลื่อนที่ทำให้ไบเดนชนะทรัมป์อย่างเด็ดขาดในด้านของการหาทุนตลอดช่วงการรณรงค์หาเสียง

วิวัฒนาการเชิงเปรียบเทียบ ของสังคมดั้งเดิม^๕

การจะทำความเข้าใจกับพลวัตของระบอบความไม่เท่าเทียมส่วนใหญ่ในปัจจุบัน พิกเก็ตตีบอกว่าเป็นจะต้องเข้าใจวิวัฒนาการในประวัติศาสตร์จากแม่แบบที่มีร่วมกัน ซึ่งเขาเรียกว่าสังคมแบบ “ternary (สามฐาน)” หรือสังคม “ที่แบ่งหน้าที่เป็นสามกลุ่ม (trifunctional)” ธรรมชาติทางอุดมการณ์คือ “หน้าที่” ที่แต่ละกลุ่มสังคมทั้งสามกลุ่มปฏิบัติจะเอื้อให้ชุมชนหนึ่งใดสามารถอยู่รอดได้และผลิตซ้ำตัวเองได้ (พิกเก็ตตีไม่ได้ใช้คำว่า “pre-capitalist (ก่อนทุนนิยม)” เรียกสังคมแบบสามฐานทั้งในตะวันตกและที่อื่นๆ ดังนั้นผมก็จะถือวิสาสะใช้คำว่า “traditional (ดั้งเดิม)” แทนในความหมายเดียวกัน)

ยุโรปในศตวรรษที่ ๑๙ : จากสังคมสามฐานสู่สังคมความเป็นเจ้าของ

ในช่วง “ยุคกลาง (middle ages)” ของยุโรป ระบอบความไม่เท่าเทียมแบบสามฐานประกอบด้วย ฝ่ายนักบวช (clergy) ที่ถือกันว่าทำหน้าที่ผู้นำทางจิตวิญญาณ ฝ่ายขุนนาง (nobility) ที่ถือกันว่าทำหน้าที่ดูแลความมั่นคงปลอดภัย และสามัญชนหรือชาวไร่ชาวนาที่ลงแรงทำงาน ซึ่งผลผลิตที่ได้ส่วนใหญ่จะถูกรวบไปโดยสองฐานแรก การควบคุมทรัพย์สินจะผูกพันเป็นเนื้อเดียวกันกับการควบคุมผู้คน (“regalian rights” หรือ อำนาจอธิปไตยทางด้านความมั่นคง ความยุติธรรมและการใช้กำลัง)

การแหกคอกครั้งใหญ่ออกจากระบอบนี้ในยุโรปคือ

การปฏิวัติฝรั่งเศสในปี ๑๗๘๙ ซึ่งก่อให้เกิดการแยกการควบคุมทรัพย์สินออกจากการควบคุมผู้คน โดยที่การควบคุมทรัพย์สินวิวัฒน์มาเป็นทรัพย์สินส่วนบุคคล (private property) ซึ่งเป็นการผนึกกรรมสิทธิ์ต่างๆในการควบคุมที่ดินที่แต่เดิมเป็นอำนาจอธิปไตยของฝ่ายขุนนางและฝ่ายนักบวช ส่วนการควบคุมผู้คนมีการถ่ายโอนอำนาจไปให้รัฐกลางที่แปลงเปลี่ยนแปลงไป อันเป็นผลผลิตของการปฏิวัติ การเวนคืนที่ดินส่วนใหญ่ของขุนนางและนักบวชไปเป็นของรัฐส่งผลให้ความไม่เท่าเทียมในการควบคุมที่ดินลดลงทันทีหลังการปฏิวัติเสร็จสิ้นลง ในขณะที่รัฐกลางถืออำนาจอธิปไตยในการใช้กำลัง ในการบังคับใช้กฎหมายและการอำนวยความสะดวก และยังคงดำเนินการจัดหาสวัสดิการสังคมพื้นฐานร่วมกับศาสนจักรด้วย

พิกเก็ตตีเสนอข้ออภิปรายหลากหลายแง่มุมถึงกระบวนการเหล่านี้ในฝรั่งเศส อังกฤษ ไอร์แลนด์ และประเทศต่างๆในแถบสแกนดิเนเวีย แต่ในทุกประเทศที่กล่าวถึง ผลลัพธ์สุดท้ายคือการผุดขึ้นของสังคมความเป็นเจ้าของที่ “ยกย่องกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคลเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์” และสร้างความชอบธรรมรองรับด้วยอุดมการณ์ “กรรมสิทธิ์นิยม (proprietary ideology)” อุดมการณ์นี้แสวงการจัดตั้งและดำรงความชอบธรรมของสิทธิของชนชั้นสูงใหม่ที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่หลากหลาย มิใช่เพียงที่ดินแต่รวมถึงทรัพย์สินใหม่ๆที่เคลื่อนย้ายได้ และแลกเปลี่ยนกันได้ เช่น เงินลงทุน หุ้น และพันธบัตร แม้ว่าความไม่เท่าเทียมจะลดลงเล็กน้อย

ในช่วงแรกหลังการปฏิวัติฝรั่งเศส แต่กลับเพิ่มขึ้นตลอดศตวรรษที่ ๑๙ และสูงลิ่วในช่วงที่เรียกกันว่า “ยุคสวยงาม (La Belle Époque)” (ปี ๑๘๘๐-๑๙๑๔) ซึ่งตรงกันข้ามกับความเชื่อโดยทั่วไปว่า สังคมหลังปฏิวัติจะมีลักษณะเท่าเทียมกันมากขึ้น

ในช่วงยุคสวยงามนี้เองที่ลัทธิทุนนิยมขึ้นมาครอบงำระบบเศรษฐกิจ จากการมองที่วิวัฒนาการของทรัพย์สินส่วนบุคคล แทนที่จะมองที่ปัจจัยการผลิตที่เป็นจุดเน้นของมาร์กซ์ พิเกตตีเห็นว่า ทุนนิยมเป็น “ขบวนการทางประวัติศาสตร์ที่แสวงหาการขยายขีดจำกัดของทรัพย์สินส่วนบุคคล และขยายการสั่งสมทรัพย์สินอย่างต่อเนื่อง นอกเหนือไปจากรูปแบบดั้งเดิมของความเป็นเจ้าของและนอกขอบเขตที่มีอยู่ของรัฐ” (๑๕๔)

โดยการเน้นบทบาทของอุดมการณ์ พิเกตตีบอกว่า ลัทธิทุนนิยมอาจจะเรียกได้ว่าเป็นการแตกกิ่งก้าน

ออกมาจากลัทธิกรรมสิทธินิยม ซึ่งแรกเริ่มเดิมทีเป็นตัวสร้างความชอบธรรมให้แก่การครอบครองทรัพย์สินแบบดั้งเดิม ซึ่งส่วนใหญ่คือการครอบครองที่ดิน ทว่ากรรมสิทธินิยมสร้างตรรกะของสังคมรองรับการสร้างและสั่งสมทรัพย์สิน “รูปแบบ” ใหม่ ๆ ทั้งที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุ กระบวนการนี้ก่อให้เกิดการพัฒนาระบบกฎหมายที่ละเอียดละออและมีลักษณะข้ามพรมแดนมารองรับทั้งทรัพย์สินรูปแบบดั้งเดิมและรูปแบบใหม่ “เพื่อที่จะคุ้มครองการอ้างสิทธิ์ความเป็นเจ้าของให้ยาวนานที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ในขณะที่ปิดบังกิจกรรมเหล่านั้นจากผู้คนที่อาจต้องการทำลายค่ากล่าวอ้างดังกล่าว...รวมทั้งจากรัฐและจากสาธารณะระดับชาติ” (๑๕๔)

ตรงกันข้ามกับความรับรู้ของคนทั่วไป ความไม่เท่าเทียมในช่วงที่เรียกกันว่า “ยุคสวยงาม” ในยุโรปมีระดับสูงมากกว่าช่วงหลังการปฏิวัติฝรั่งเศสตอนแรกๆ (Wikimedia Commons)

อินเดียยุคก่อนอิสราภาพ : สังคม “สี่ฐาน”

พิเกตตีได้วิเคราะห์สังคมดั้งเดิมที่อื่นๆ อีกจำนวนหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อินเดียยุคก่อนบริเตนและในช่วงที่บริเตนครอบครอง อินเดียยุคก่อนศตวรรษที่ ๒๐ และอิหร่านในยุคซีกะห์ เราจะเน้นที่บทวิเคราะห์อินเดียและจีน หากการปกครองโดยชนชั้นสูงในยุโรปยุคก่อนกำเนิดของสังคมความเป็นเจ้าของอยู่ในมือของขุนนางร่วมกับนักบวชแล้วละก็ ในอินเดีย พวกพราหมณ์ผู้ทำหน้าที่เป็นชนชั้นผู้นำทางอุดมการณ์คือพวกที่เป็นใหญ่อย่างชัดเจน พวกเขาอยู่ชั้นบนสุดของระบอบความไม่เท่าเทียมสี่ฐาน (quaternary inequality regime) (ซึ่งต่างจากของยุโรปที่มีสามฐาน) วรรณคดีพราหมณ์และอีกสามวรรณคดีรองลงมา มีความสัมพันธ์กันในเรื่องการแบ่งแยกหน้าที่กันตามบทบัญญัติทางศาสนาที่มีมาแต่โบราณกาล คือ คัมภีร์มนูสมฤติ (Manusmriti) หรือกฎของมนู

พวกพราหมณ์ทำหน้าที่เป็นนักบวช นักวิชาการและผู้คงแก่เรียน พวกกษัตริย์เป็นนักรบรับผิดชอบดูแลความสงบเรียบร้อย และรักษาความมั่นคงปลอดภัยให้แก่ชุมชน พวกแพศย์เป็นเกษตรกร คนเลี้ยงปศุสัตว์ ช่างฝีมือและพ่อค้า ส่วนพวกศูทรเป็นคนทำงานระดับต่ำที่สุด มีหน้าที่อย่างเดียวคือรับใช้วรรณคดีทั้งสามวรรณคดี (๓๑๒)

ในทางปฏิบัติ ยังมี “ชาติ (jati)” หรือกลุ่มวัฒนธรรมและกลุ่มอาชีพอื่นอีกนับพันอาศัยอยู่ทั่วอินเดีย ซึ่งชนชั้นพราหมณ์ได้พยายามที่จะจัดเข้าอยู่ในโครงสร้างลำดับชั้นวรรณะด้วยเพื่อเสถียรภาพในการปกครอง กระบวนการนี้แม้จะประสบความสำเร็จอยู่บ้าง แต่ก็ไม่ใช่ทั้งหมดและไม่ได้ยืนยวนัก ในทางปฏิบัติ ระบอบความไม่เท่าเทียมนี้ได้วิวัฒนาการไปตลอดเวลาเมื่อคณาจารย์เปลี่ยนแปลงไประหว่างกลุ่มทางสังคมต่างๆ ในบริบทของการพัฒนาทางเศรษฐกิจทางประชากรและขอบเขตดินแดน ควบคู่กันไปกับ การอุบัติขึ้นของชนชั้นสูงใหม่ที่ครอบงำภาคการพาณิชย์และการเงิน

สิ่งที่ทำให้การจัดหมวดหมู่ทางสังคมถูกตรึงอยู่กับที่ คือ การสำรวจสำมะโนประชากรที่ดำเนินการโดย

โดยการเน้นบทบาท ของ อุดมการณ์ พิเกตตีบอก ว่า ลัทธิทุนนิยมอาจจะ เรียกได้ว่าเป็นการแตก กิ่งก้านออกมาจากลัทธิ กรรมสิทธิ์นิยม ซึ่งแรก เริ่มเดิมทีเป็นตัวสร้าง ความชอบธรรมให้แก่ การครอบครองทรัพย์สิน แบบดั้งเดิม ซึ่งส่วนใหญ่ คือการครอบครองที่ดิน

บริเตนเมื่อตอนเข้ามาครอบครองอนุทวีปนี้จากบริษัทบริติชอีสต์อินเดียในช่วงกลางศตวรรษที่ ๑๙ การสำรวจนี้ดำเนินไปเพื่อรวบรวมข้อมูลทางสังคมที่จะช่วยให้บริเตนปกครองได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยระบุได้ว่ากลุ่มใดมีศักยภาพที่เชื่อถือได้ในการเข้ารับตำแหน่งต่างๆ ในฝ่ายปกครอง ในกองกำลังทหาร และจ่ายภาษีให้ได้ ชนชั้นพันธุ์ทั่วอินเดียจึงถูกจับใส่เข้าไปในสี่วรรณะที่มีมาแต่เดิม ถ้าคิดว่าชาติใดใกล้เคียงกับพราหมณ์ก็จัดเข้าในอยู่ในช่อง “พราหมณ์” ซึ่งบ่อยครั้งมากชาติที่ถูกจำแนกไม่ได้มีลักษณะอะไรใกล้เคียงกับอัตลักษณ์ทางสังคมของวรรณะนั้นๆ เลย “นโยบายจัดสรรอัตลักษณ์ให้ผู้คนส่งผลสะท้อนแก่โครงสร้างทางสังคมที่มีอยู่ ในหลายกรณีทำให้เส้นแบ่งระหว่างแต่ละกลุ่มแข็งตัวทั้งที่เคยยืดหยุ่นมาแต่ก่อน และดังนั้นจึงก่อความเป็นปรปักษ์และความตึงเครียดระหว่างกัน” (๓๔๑)

กระบวนการนี้ดำเนินไปในสองจังหวะ การจัดจำแนกกลุ่มทางสังคมเพื่อประโยชน์ในการปกครอง อาณานิคมส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในสังคมที่เป็นอยู่ เป็นการรื้อถอนทางรูปธรรมแล้วประกอบขึ้นใหม่ แล้วโครงสร้างรูปธรรมที่ประกอบขึ้นใหม่ก็ได้กลายเป็นฐานสำหรับการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับโลกตะวันออก (บูรพาคติศึกษา) ที่นำไปใช้ในการนำเสนอบุคลิก “ก้าวหน้า” ของการครอบครองอาณานิคม ตามแนวของเอ็ดเวิร์ด ซาอิด^๖ พิกเก็ตตีเขียนว่า คตินิยมบูรพาคติศึกษา (Orientalism) อยู่บนฐานของการปฏิเสธที่จะสนใจประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคม “ตะวันออก” มีแต่ยืนยันที่จะ “ลดทอนลงเหลือแต่ที่คิดว่าเป็นสาระสำคัญ (essentializing)” และพรรณนามันในฐานะเป็นภาพที่นิ่งคงที่มาตลอดกาล บกพร่องอยู่ชั่ววันจันทร์ และโดยโครงสร้างแล้วไม่สามารถจะปกครองตนเองได้ บูรพาคติศึกษา “สร้างผลผลิตทางวิชาการและความรู้ พร้อมกันไปกับวิธีการจำเพาะสำหรับมองสังคมที่อยู่ไกลโพ้น และรูปแบบจำเพาะของความรู้ที่ใช้สนองเป้าประสงค์ทางการเมืองว่าด้วยการครอบครองอาณานิคมอย่างชัดเจนเป็นเวลายาวนาน...” (๓๓๐)

โดยสรุป เราสามารถพูดได้ว่าบทวิเคราะห์ “ระบบวรรณะ” ในอินเดียที่ปะติดปะต่อขึ้นจากแหล่งข้อมูลจำนวนหนึ่ง มีคุณูปการหลักอยู่ที่การที่เขาใช้ความระมัดระวังอย่างถี่ถ้วนในการเผยให้เห็นการเสริมแรงซึ่งกันและกันระหว่างพัฒนาการที่เกิดขึ้นจริงกับความคิดรวบยอดทางอุดมการณ์ในการสร้างและแปลงเปลี่ยนโครงสร้างสังคม

จีนสมัยดั้งเดิม : การบรรจบกับตะวันตกและการเบี่ยงเบนจากตะวันตก

สังคมจีนดั้งเดิมแตกต่างจากอินเดียชัดเจน แต่คล้ายคลึงกับสังคมตะวันตก คือเป็นสังคมสามฐานและยังต่างจากอินเดียยุคก่อนอาณานิคมด้วย เพราะในขณะที่วรรณะพราหมณ์ที่เป็นชนชั้นสูงทางวิชาการและการปกครองจะครอบงำวงการผู้ปกครองของแคว้นต่างๆเป็นส่วนใหญ่ในอินเดีย แต่ระบอบความไม่เท่าเทียมของจีน “ขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนและวิวัฒนาการไปตามการ

ประนีประนอมและการแข่งขันกันระหว่างชนชั้นสูงในวงการวรรณกรรมกับวงการนักรบ ไม่ได้มีฝ่ายใดเป็นใหญ่กว่าอยู่ตลอดเวลา” (๓๙๒) แต่เมื่อระบุเช่นนี้ พิกเก็ตตีก็เสริมด้วยว่า กลุ่มผู้มีความรู้ หรือข้าราชการพลเรือนระดับสูง (Mandarins) กลุ่มนักรบชั้นสูง และกลุ่มเจ้าของที่ดิน “มีความทับซ้อนกันอยู่ระดับหนึ่ง เพราะชนชั้นสูงในวงการวรรณกรรมและการปกครองก็เป็นเจ้าของที่ดินด้วย โดยเก็บค่าเช่าจากประชากรอื่นๆเช่นเดียวกับกลุ่มนักรบชั้นสูง และสองกลุ่มนี้มีการสร้างแนวร่วมระหว่างกันหลายแนวร่วม” (๓๙๖)

การอภิปรายเรื่องของจีนสมัยดั้งเดิมของพิกเก็ตตี ส่วนใหญ่เบี่ยงเบนไปสู่ประเด็นถกเถียงทางวิชาการที่ครั้งหนึ่งเคยเป็นประเด็นร้อน นั่นก็คือ ทำไมแนววิถีทางเศรษฐกิจของยุโรปกับจีนจึงแยกกันไปคนละทาง ตั้งแต่ศตวรรษที่ ๑๕ เป็นต้นมา โดยที่ยุโรปเริ่มการขยายขอบเขตออกไปทางโพ้นทะเล ในขณะที่จีนเลือกที่จะไม่ทำเช่นนั้นจนในที่สุดถูกรุมล้อมโดยมหาอำนาจตะวันตก พิกเก็ตตีเดินตามแนวของเคนเนธ พอเมอร์รานซ์^๗ ที่เสนอเหตุผลสองประการสำหรับ “การแยกทางกันครั้งใหญ่” นี้ ได้แก่ ๑) การทำลายป่าและการค้นพบแหล่งถ่านหินในยุโรป ซึ่งเอื้อให้สามารถเปลี่ยนไปใช้พลังงานจากแหล่งใหม่ที่อำนวยความสะดวกทางเทคโนโลยี และ ๒) สงครามระหว่างราชอาณาจักรต่างๆในยุโรปได้ทำให้เกิดรัฐรวมศูนย์ที่ทรงอำนาจ สามารถเรียกเก็บภาษีจากประชากรได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยเพื่อนำเงินมาสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมทั้งทางด้านการทหารและการเงิน และด้วยเทคโนโลยีดังกล่าว รัฐเหล่านี้จึงมีอำนาจบีบบังคับไร้เทียมทานจนสามารถจัดตั้งการแบ่งงานกันทำในระดับนานาชาติได้ในศตวรรษที่ ๑๘ และ ๑๙ อานุกาฬกำลังทหารเอื้อให้สามารถสร้างเส้นทางการค้าที่เชื่อมยุโรปกับแอฟริกาและเอเชีย และบุกทะลวงกำแพงเงินที่ปิดกั้นสินค้าส่งออกจากยุโรปได้^๘

เนื่องจากพิกเก็ตตีหมกมุ่นอยู่กับระดับของการเก็บภาษีและการแปลงเปลี่ยนของระบอบความไม่เท่าเทียม จึงไม่น่าแปลกใจที่คุณูปการของพิกเก็ตตีในเรื่องนี้คือ ข้อสังเกตของเขาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความแข็งแกร่งของรัฐกับการเก็บภาษี แม้อานุกาฬของจักรวรรดิจีนจะแผ่กว้างไกล แต่จีนก็ยังคงเป็นรัฐที่

อนุภาพทางการทหารของตะวันตกที่เหนือกว่า ซึ่งหล่อหลอมขึ้นจากการสู้รบกันมามากระหว่างรัฐในยุโรป คือปัจจัยสำคัญที่นำมาสู่การล่มสลายของราชวงศ์ชิงในจีน (Wikipedia)

อ่อนแอเมื่อเทียบรัฐยุโรปที่มาเคาะประตูบ้าน ในศตวรรษที่ ๑๘ รายได้จากภาษีของจีนอยู่ที่ร้อยละ ๑-๒ ของรายได้ประชาชาติ เทียบกับร้อยละ ๖-๘ ในยุโรปในช่วงเดียวกัน แม้รายได้จากภาษีจะสูงขนาดนั้นก็ยังไม่เป็นที่พอใจของรัฐในยุโรป เพราะรัฐยังทำการกูดึงเงินจากชนชั้นสูงทางการเงินด้วย เพื่อทำสงครามกับคู่แข่งและขยายการครอบครองในต่างทวีป พิเกตตีตั้งข้อสังเกตเชิงยั่วเย้าว่า “รัฐจักรวรรดิจีนขาดเครื่องมืออย่างสิ้นเชิงในการที่จะรวบรวมอำนาจ

เผด็จการ” (๓๙๐) ด้วยความที่เป็นรัฐรวมศูนย์แบบหลวม จึงไม่สามารถที่จะรักษาความสงบเรียบร้อย และกำหนดกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินด้วยตนเองได้ทั่วทั้งดินแดนที่อยู่ใต้การควบคุมในทางทฤษฎี และต้องพึ่งพาชนชั้นเจ้าของที่ดินและขุนศึกในท้องถิ่นให้ทำหน้าที่แทน อย่างไรก็ตาม รัฐจีนที่อ่อนแอแทบจะไม่สามารถรับมือกับการท้าทายร่วมกันระหว่างขบวนการกบฏภายใน คือกบฏไท่ปิง กับมหาอำนาจยุโรปในช่วงหลังของศตวรรษที่ ๑๙ ได้

ทาสกับสังคมอาณานิคม

การขับเคลื่อนของสังคมยุโรปสู่การครอบงำโลกที่เริ่มต้นในศตวรรษที่ ๑๕ อยู่บนฐานของกำไรอันมหาศาลที่ได้จากการสร้างสังคมทาสหรือเศรษฐกิจทาสขึ้นในทวีปอเมริกา (ทั้งเหนือและใต้) โดยใช้แรงงานทาสที่ขวนมาจากทวีปอัฟริกา ตรงนี้ พิสูจน์ให้เห็นความแตกต่างระหว่าง “สังคมที่มีทาส” กับ “สังคมทาส” ตามแนวของโมเสส ฟินลีย์ ประเภทแรกคือสังคมที่มีทาสแต่ทาสไม่ได้มีบทบาทมากในเศรษฐกิจ ในขณะที่สังคมทาสคือ สังคมที่ทาสเป็นเสาหลักที่ค้ำยันโครงสร้างการผลิตและอำนาจและเป็นประชากรส่วนใหญ่^๔ เศรษฐกิจการทำไร่สวนขนาดใหญ่ในทวีปอเมริกาจะเป็นประเภทที่สองอย่างชัดเจน

สังคมทาสในฐานะสังคมที่ไม่เท่าเทียมที่สุดในประวัติศาสตร์

สังคมทาสเช่น แซงต์-โดมิงโก (เฮติ) ในทวีปอเมริกา เป็นสังคมที่ไม่เท่าเทียมที่สุดในประวัติศาสตร์ โดยกลุ่มบนสุดร้อยละ ๑๐ มีรายได้เท่ากับร้อยละ ๗๐-๘๐ ของรายได้รวม และเป็นกลุ่มที่ทำกำไรได้มากที่สุด พิสูจน์ดีประมาณว่า ในช่วงทศวรรษ ๑๗๘๐ ร้อยละ ๗ ของรายได้ประชาชาติของฝรั่งเศสมาจากกำไรของระบบทาสในทวีปอเมริกา โดยร้อยละ ๓ มาจากเฮติแหล่งเดียว ในกรณีของสหราชอาณาจักร กำไรจากหมู่เกาะทาสของบริเตนแถบนี้คิดเป็นร้อยละ ๔-๕ ของรายได้ประชาชาติ

เมื่อระบบทาสเริ่มกลายเป็นสิ่งน่าชิงชังในทางศีลธรรมมากขึ้นเรื่อยๆ และถูกมองว่าเข้ามาแข่งขันกับการจ้างแรงงาน “เสรี” ที่เกิดขึ้นพร้อมกับการขยายตัวของทุนนิยมอุตสาหกรรม การเลิกทาสจึงกลายเป็นประเด็นการเมืองศูนย์กลางในฝรั่งเศส สหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา เนื่องจากทรัพย์สินส่วนบุคคลได้กลายเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ไปแล้ว การชดเชยให้แก่เจ้าของทาสจึงเป็นประเด็นที่ก่อความกังวลมากที่สุด โดยที่แทบไม่มีใครคิดถึงการชดเชยให้แก่ผู้ที่เป็นทาสเลย

การจ่ายค่าชดเชยให้แก่เจ้าของทาสก่อผลพวงที่พลิกผันชะตากรรมของเฮติ ซึ่งกำลังอยู่ในภาวะเสี่ยงที่จะถูกยึดกลับคืนหลังจากได้รับอิสรภาพในช่วงการปฏิวัติในฝรั่งเศส และได้ตกลงที่จะจ่ายเงิน ๑๕๐ ล้านเหรียญฟรังก์ทองให้แก่เจ้าของทาสเป็นค่าชดเชยการสูญเสียทรัพย์สินที่เป็นทาสไปในปี ๑๘๒๕ เงินจำนวนนี้ในตอนนั้นมีมูลค่าเท่ากับร้อยละ ๓๐๐ ของรายได้ประชาชาติของเฮติ หรือเท่ากับผลผลิตสามปีรวมกัน เจ้าหน้าที่ชาวฝรั่งเศสสามารถเรียกเก็บหนี้ไปได้เฉลี่ยร้อยละ ๕ ระหว่างปี ๑๘๔๙ ถึง ๑๙๑๕ และกว่าเฮติจะชำระหนี้ได้ครบและปิดบัญชีอย่างเป็นทางการได้ก็ต้นทศวรรษ ๑๙๕๐ โน่น พิสูจน์ดีเน้นย้ำถึงโศกนาฏกรรมที่เป็นผลจากข้อตกลงการเลิกทาสนี้ว่า “ในช่วงเวลากว่าหนึ่งศตวรรษ จากปี ๑๘๒๕ ถึง ๑๙๕๐ ราคาที่ฝรั่งเศสยืนยันให้เฮติต้องจ่ายเป็นค่าอิสรภาพนั้น มีผลลัพธ์หลักประการเดียว นั่นคือ การพัฒนาเศรษฐกิจและการเมืองของเกาะเฮติตกอยู่ใต้บัญชีของการจ่ายค่าสินไหมทดแทน...” (๒๑๙)

ส่วนในสหรัฐานั้น ทั้งฝ่ายใต้และฝ่ายเหนือต่างรู้ว่า ข้อเสนอของประธานาธิบดีลินคอล์นก่อน สงครามกลางเมือง ที่จะเริ่มปลดปล่อยทาสอย่างช้าๆ โดยมีการชดเชยให้หนี้ นั้นไม่สามารถใช้การได้จริง เพราะจะทำให้ประเทศล้มละลายถ้าคิดมูลค่าของ ทาสตามราคาตลาดในปี ๑๘๖๐ ซึ่งคำนวณแล้ว เท่ากับร้อยละ ๑๐๐ ของรายได้ประชาชาติ หรือสาม ถึงสี่เท่าของค่าใช้จ่ายในการทำสงครามกลางเมืองที่ ปะทุขึ้นในที่สุด รัฐบาลหลีกเลี่ยงการจ่ายสินไหม ทดแทนให้แก่เจ้าของทาสไปได้เพราะฝ่ายใต้พ่ายแพ้ สงคราม แต่น่าแปลกใจว่าพิเกตตีไม่ได้กล่าวถึงข้อ เท็จจริงที่ว่า ฝ่ายใต้ได้รับอนุญาตให้รื้อฟื้นระบบกึ่ง ทาสขึ้นมาทดแทนในรูปของระบบ “ให้เช่านักโทษ (convict leasing)” ที่หนุนเสริมระบบการเช่าที่ดิน โดยแบ่งผลผลิต (share tenancy) และการบังคับใช้

แรงงานแทนการชำระหนี้ (debt peonage) ซึ่งกลายเป็นวิธีการผลิตหลักของเศรษฐกิจในภาคใต้ของ สหรัฐหลังการฟื้นฟูหลังสงคราม การให้เช่านักโทษ คือระบบการดักจับคนผิวดำเพื่อนำส่งฟ้องศาลใน ฐานะผู้ต้องหาในคดีอาญา เพื่อที่ทุกรัฐในภาคใต้จะ ได้นำตัวออกให้เช่าแรงงานในฐานะแรงงานทาสที่ไม่ ได้รับค่าจ้าง นี่เป็นวิธีปฏิบัติที่กฎหมายเลิกทาสที่มา จากการแก้ไขรัฐธรรมนูญเปิดช่องให้ทำได้ เพื่อเติม เต็มช่องว่างในบทวิเคราะห์ของพิเกตตี จะขออ้างอิง คำกล่าวของเอียน เฮนรี โลเปซ ต่อไปนี้

การให้เช่านักโทษคือการสร้างสำเนาของ ระบบทาสขึ้นมาโดยตรงเลย โดยที่แรงงาน นักโทษจะถูกคุมตัวและใช้ประโยชน์ภายใต้ ความหวาดกลัวการถูกเขียนตีในท้องไร่ ใน

พิเกตตีสนับสนุนการชดเชยค่าเสียหายให้แก่ทายาทของทาสในเฮติ ผู้ที่ทำการโค่นล้มระบบทาสในขณะที่การปฏิวัติกำลังดำเนินไปอย่างดุเดือดในฝรั่งเศส (Wikimedia Commons)

โรงงานและในเมืองแร่ แต่มันยังสร้างการ
จัดแบ่งลำดับชั้นทางเชื้อชาติแบบก่อน
สงครามขึ้นมาใหม่ด้วยการเป็นฐานรองรับ
สนับสนุนการเพิ่มขึ้นของแรงงานขัดหนี้และ
การเช่าที่ดินโดยแบ่งผลผลิตในชนบทภาค
ใต้ ระบบที่พบทั่วไปและเป็นไปตามอำเภอ
ใจนี้ ทำให้ไม่มีคนผิวดำคนใดจะวางใจใน
ความปลอดภัยของตนหากไม่ได้อยู่ภายใต้
การคุ้มครองของคนผิวขาวที่เป็นเจ้าของ
ที่ดินหรือนายจ้าง ถ้าต้องการให้แน่ใจว่า
ออกจากเมืองแล้วกลับไปถึงบ้านได้ โดยไม่
ถูกฉกตัวไปคุมขังด้วยข้อหาปลอม แล้วถูก
ขายไปเข้าระบบให้เช่านักโทษ คุณก็จะต้อง
ได้รับการค้าประกันจากชายผิวขาวที่มี
อำนาจ คนผิวดำจึงเข้าร่วมในระบบความ
สัมพันธ์แบบเป็นผู้เช่าที่ดินทำกินโดยแบ่ง
ผลผลิต (sharecropping) ซึ่งไม่ต่างจาก
ระบบทาสสักเท่าใด ส่วนหนึ่งเพราะจำเป็น
ต้องมีเจ้านายผิวขาวช่วยคุ้มครองตนจาก
ระบบแรงงานนักโทษที่อันตรายต่อชีวิต
ภัยอันตรายจากระบบให้เช่านักโทษและ
แรงงานล่ามโซ่ทำให้คนผิวดำไม่ขึ้นจาก
ระบบแรงงานขัดหนี้ในภาคเกษตรอย่างน้อย
ที่สุดก็จวบจนกลางทศวรรษ ๑๙๔๐^{๑๐}

ส่วนการชดใช้ให้แก่ผู้ที่ตกเป็นทาสแต่เดิมนั้น พิกเก็ตตี
ตั้งข้อสังเกตว่า ในขณะที่ “[ที่ดิน] ๔๐ เอเคอร์กับลา
หนึ่งตัว” อันเลื่องลือที่ผู้ปกครองที่มีอำนาจจากฝ่าย
เหนือเหยียบยื่นให้แก่คนผิวดำ ได้บันดาลความหวังให้
แก่พวกเขา แต่มันกลับมลายหายไปหมดเมื่อคนผิว
ขาวฝ่ายใต้ขึ้นมาควบคุมมลรัฐและรัฐบาลท้องถิ่นทั่ว
ทั้งภาคใต้เมื่อกองทหารของรัฐบาลกลางถอนกำลัง
ออกไปจากพื้นที่หลังการฟื้นฟูสภาพหลังสงคราม
ปล่อยให้คนขาวจัดการกิจการของตนเอง และทั้งคน
อเมริกันเชื้อสายอัฟริกันให้รอรับความเมตตาจาก
พวกเขา

ทว่าพิกเก็ตตีมองโลกในแง่ดีเสมอ นี่เป็นคุณสมบัติที่
ทำให้ผู้อ่านหมดทางเถียง พิกเก็ตตียังคงเชื่อว่ามี
ความเป็นไปได้เหลืออยู่ที่คนอเมริกันเชื้อสายอัฟริกันจะ
ได้รับการชดใช้ในที่สุด “หากตัดสินจากค่าสินไหม
ทดแทนที่คนอเมริกันเชื้อสายญี่ปุ่นได้รับหลังจาก

ผู้นำอเมริกาได้ตัดทอนไว้หลายทศวรรษ หรือที่ชาว
ยิวในฝรั่งเศสที่ถูกยึดทรัพย์สินไปในช่วงสงครามได้
รับ...ก็ค่อนข้างเป็นไปได้ที่การเคลื่อนไหวเกี่ยวกับ...
ประเด็นที่ยังตกค้างอยู่เรื่องความเป็นทาสจะประสบ
ความสำเร็จไม่วันใดก็วันหนึ่ง และนำไปสู่การชดใช้ที่
วันนี้ดูเหมือนจะไม่มีทางเป็นไปได้” (๒๒๘)

**ข้อมูลของพิกเก็ตตีทำให้
เห็นได้ชัดว่า ข้ออ้างที่
หักเหของพวกที่แตกต่าง
ให้แก่จักรวรรดิ ที่บอกว่า
ลัทธิอาณานิคมสร้าง
ภาระให้แก่เจ้าอาณานิคม
มากกว่าเหล่าผู้ถูกยึด
ครองนั้น มีความจริงอยู่
น้อยมาก มันเป็นข้อ
วินิจฉัยไร้สาระที่ทีกทัก
เอาว่าคำพูดเล่นๆของ
เซอร์จอห์น โรเบิร์ต ซีลลี
เป็นเรื่องจริง เขาพูดว่า
ชาวบริเตน “ดูเหมือนว่า
ตอนที่ออกไปพิชิตดิน
แดนและส่งผู้คนออกไป
อยู่ครึ่งโลกนั้น มีอาการ
เสียดสี”**

ลัทธิอาณานิคมในฐานะวิสาหกิจ กำไรดี

พิเกิตตีปฏิบัติตามมาตรฐานการแบ่งประวัติศาสตร์ การครอบครองอาณานิคมออกเป็นสองยุค ยุคแรกคือจากปี ๑๕๐๐ ถึง ๑๘๕๐ ยุคที่สองเริ่มต้นในระหว่างปี ๑๘๐๐ ถึง ๑๘๕๐ และจบลงด้วยการถอดถอนอาณานิคม (decolonization) ในทศวรรษ ๑๙๖๐ เขาแกะเรื่องของลักษณะที่แตกต่างกันของการปกครองอาณานิคมแบบที่ไม่มีการเข้ามาตั้งถิ่นฐาน เช่น แคมเบีย อินโดจีน และหมู่เกาะอีสต์อินดีสของชาวดัชท์ กับแบบที่มีการเข้ามาตั้งถิ่นฐาน เช่น อเมริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์และแอฟริกาใต้ของบริเตน เขาไม่ได้มีอะไรเสริมเติมให้แก่การวิเคราะห์สังคมเหล่านี้แบบก้าวหน้า เว้นแต่ให้ตัวเลขประมาณการที่ยืนยันว่าการครอบครองอาณานิคมทำกำไรได้ยอดเยี่ยมทั้งสองยุค ลัทธิอาณานิคมเชิงสกัดของยุคแรก ซึ่งส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับการค้าทาส ได้สร้างความมั่งคั่งได้คิดเป็นร้อยละ ๔ ถึงร้อยละ ๕ ของรายได้ประชาชาติ ในขณะที่ลัทธิอาณานิคมที่ขึ้นอยู่กับผลตอบแทนต่อการลงทุนในอาณานิคมจะได้รับผลตอบแทนในอัตราร้อยละ ๕ ถึงร้อยละ ๘

อะไรหรือทำให้ลัทธิอาณานิคมทำกำไรได้สูงขึ้นในยุคที่สอง พิเกิตตีตอบว่า ในขณะที่การสกัดทรัพยากรนั้นโหดร้ายในยุคแรก แต่ขนาดของการสะสมทุนผ่านกำไร ซึ่งเป็นวิธีการที่ดูเหมือนจะยอมรับได้มากกว่านั้น แม้ไพศาลกว่าวิธีการแรกยิ่งนัก นอกจากนี้ ผลลัพธ์จากการสะสมทุนในยุคที่สองได้ช่วยให้ฝรั่งเศสและบริเตนสามารถดำเนินเศรษฐกิจที่ขาดดุลทางการค้าอยู่ได้ต่อเนื่องยาวนาน ในขณะที่สังคมสิทธิความเป็นเจ้าหนี้ที่สามารถเรียกเก็บหนี้ได้จากทั่วโลกในอัตราที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยสรุปคือ

ทั่วโลกออกแรงทำงานเพื่อเพิ่มปริมาณการบริโภคและมาตรฐานการดำรงชีวิตของมหาอำนาจเจ้าอาณานิคม แม้ว่าย่างก้าวก็ยังเป็นหนีมหาอำนาจเพิ่มขึ้น สถานการณ์นี้เปรียบได้กับคณงานที่ต้องแบ่งเงินเดือนส่วนใหญ่ไปจ่ายค่าเช่าให้เจ้าของห้องเช่า โดยเจ้าของห้องก็เอาเงินนั้นไปซื้อห้องที่เหลือทิ้งตักและใช้ชีวิตอย่างหรูหราฟุ่มเฟือยเมื่อเทียบกับครอบครัวของคณงานที่มีแต่ค่าแรงเลี้ยงชีพไปวันๆหนึ่ง การเปรียบเทียบเช่นนี้อาจทำให้ผู้อ่านบางคนตะลึงงัน (ซึ่งผมว่าน่าจะเป็นปฏิกิริยาที่ดี) แต่เราต้องตระหนักว่าเป้าประสงค์ของทรัพย์สินก็คือ เพื่อเพิ่มความสามารถในการบริโภคและการสะสมในอนาคตของเจ้าของ ในทำนองเดียวกันเป้าประสงค์ของการสะสมทรัพย์สินต่างชาติไม่ว่าจะในรูปของการเกินดุลทางการค้าหรือการยึดครองอาณานิคม ก็คือเพื่อให้ต่อมาสามารถขาดดุลทางการค้าไปเรื่อยๆได้ นี่คือหลักการของการสะสมความมั่งคั่ง ไม่ว่าจะภายในประเทศหรือระหว่างประเทศก็ตาม (๒๘๔-๒๘๕)

ข้อมูลของพิเกิตตีทำให้เห็นได้ชัดว่า ข้ออ้างที่หักเหของพวกที่แก้ต่างให้แก่จักรวรรดิ ที่บอกว่าลัทธิอาณานิคมสร้างภาระให้แก่เจ้าอาณานิคมมากกว่าเหล่าผู้ถูกยึดครองนั้น มีความจริงอยู่น้อยมาก มันเป็นข้อวินิจฉัยไร้สาระที่ทักทักเอาว่าคำพูดเล่นๆของเซอร์จอห์น โรเบิร์ต ซีลลี เป็นเรื่องจริง เขาพูดว่าชาวบริเตน “ดูเหมือนว่า ตอนที่ออกไปพิชิตดินแดนและส่งผู้คนออกไปอยู่ครึ่งโลกนั้น มีอาการเสียสติ”

จากคอมมิวนิสต์ สู่ยุคหลังคอมมิวนิสต์

พิเกิตตีศึกษาวิวัฒนาการของระบอบคอมมิวนิสต์ใน
รัสเซีย จีน และยุโรปตะวันออก แต่เขากล่าวซ้ำซ้ำออก
แถลงเดียวกันกับคนอื่นๆเกี่ยวกับสาเหตุที่ประเทศ
เหล่านี้เข้าสู่ภาวะวิกฤตที่รุนแรง และในบางกรณี
กลายเป็นจุดจบของระบอบคอมมิวนิสต์ในช่วงปลาย
ศตวรรษที่ ๒๐ ทว่าเขามีความหยั่งรู้ของตนเองอยู่
เรื่องหนึ่ง ซึ่งเกี่ยวข้องกับจิตวิทยาของอุดมการณ์ที่
กุมอำนาจปกครอง นั่นคือ “ความกลัวความว่างเปล่า”
” ซึ่งทำให้ไม่รู้ว่ “เมื่อไรควรหยุด” และ ทำให้
“เชิดชูรูปแบบความเป็นเจ้าของที่ตนสนับสนุนเป็น
สิ่งศักดิ์สิทธิ์” นักเสรีนิยมใหม่ได้สร้างระดับความไม่
เท่าเทียมที่สิ้นคลอนเสถียรภาพ เนื่องจากมีอาการ
ชิงชังทางอุดมการณ์มาแต่กำเนิดต่อความเป็น
เจ้าของโดยรัฐฉันใด ระบอบคอมมิวนิสต์ก็มีอาการ
เกรงกลัวทรัพย์สินส่วนบุคคล หรือการรื้อฟื้นนิยม
ขึ้นมาใหม่ฉันนั้น ตรงนี้ควรค่าที่จะยกคำพูดของ
พิเกิตตีเองมาแสดงอย่างเต็มที่ ดังนี้

การกำหนดให้รถเข็นและคนขายอาหารมี
ความผิดทางอาญาถึงขั้นจำคุกอาจดูไร้
เหตุผล แต่นโยบายนี้มีตรรกะรองรับ ที่
สำคัญที่สุดคือ ความกลัวว่าไม่รู้จะหยุดที่ตรง
ไหน ถ้าหากเริ่มอนุญาตให้เอกชนเป็น
เจ้าของธุรกิจขนาดเล็กได้ แล้วจะกำหนด
ขอบเขตได้หรือไม่ ถ้าไม่ได้ มันมีขยายตัว
ออกไปทีละขั้นทีละตอนจนกลายเป็นการ
ฟื้นคืนชีพของทุนนิยมละหรือ อุดมการณ์
กรรมสิทธิ์นิยมจะปฏิเสธความพยายามใดๆ
ที่จะทำลายสิทธิเหนือทรัพย์สินที่มีอยู่ เพราะ

กลัวว่าจะกลายเป็นการเปิดช่องแพนดอรา
ฉันใด อุดมการณ์โซเวียตก็จะปฏิเสธไม่
อนุญาตให้ใครอื่นที่มีใช้รัฐเป็นเจ้าของ
ทรัพย์สินฉันนั้น เพราะความกลัวว่า
ทรัพย์สินส่วนบุคคลจะคืบคลานไปตามช่อง
เล็กช่องน้อยจนกระทั่งติดเชือกกันไปทั้งระบบ
ในที่สุดแล้ว ทุกอุดมการณ์ตกเป็นเหยื่อของ
การยึดถือสิ่งหนึ่งสิ่งใดเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งใน
กรณีแรกคือทรัพย์สินส่วนบุคคล ส่วนกรณี
หลังคือทรัพย์สินของรัฐ และความเกรงกลัว
ความว่างเปล่าจะครอบงำเป็นเงาตะมึนอยู่
ตลอดเวลา (๕๙๑-๕๙๒)

โศกนาฏกรรมโซเวียต

เมื่อเพ่งดูที่โซเวียตรัสเซีย พิกิตตีคาดเดาว่าความ
กลัวความว่างเปล่าดังกล่าวทำให้ไม่มีการพิจารณา
หาระบบความเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ใช้การได้ ซึ่งจะ
สามารถตอบสนองต่อความกังวลเรื่องความไม่เท่า
เทียมได้ ในขณะที่ปิดเป่าความกลัวการสูญเสียผลิต
ภาพและประสิทธิภาพออกไปด้วย พิกิตตีคิดอยู่ใน
ใจถึงความเป็นไปได้ว่า หากพวกเขาได้เปิดรับ
ประสบการณ์อื่นมากขึ้นและกระทำการในช่วงเวลาที่
เหมาะสมที่สุด หรือที่เรียกว่า “จุดเปลี่ยน (switch
point)” ชาวโซเวียตก็จะสามารถหลีกเลี่ยงระบอบ
สังคมนิยมแบบเผด็จการได้ และเรียนรู้เรื่องการเก็บ
ภาษีเงินได้แบบก้าวหน้า และต้นแบบการบริหาร

กิจการโดยการกำหนดร่วม หรือบริหารจัดการร่วมของกลุ่มประเทศนอร์ดิกและเยอรมนีที่ดำเนินอยู่ในช่วงกลางทศวรรษที่ ๒๐ แต่เขาก็ยอมรับว่าความเป็นไปได้เหล่านี้ได้มาจากการมองย้อนกลับไปหลังจากเหตุการณ์เกิดขึ้นแล้ว ทว่ายังมีอุปสรรคที่ใหญ่กว่าอีก และมันอยู่ในระดับที่ไม่ใช่กลไกทางปฏิบัติเพื่อสร้างสมดุลระหว่างความเท่าเทียมและผลิตภาพ แต่เป็นเรื่องของอุดมการณ์ เราไม่สามารถลดทอนความต้องการของมนุษย์ให้เหลือเพียงสิ่งจำเป็นพื้นฐานไม่ก็อย่างที่รัฐสังคมนิยมรวมศูนย์สามารถจัดสรรให้ได้ ปัจเจบุคคลมีความแตกต่างกันโดยชอบธรรมที่ระบอบโซเวียตไม่ยอมรับ และ “วิถีทางเดียวที่จะให้ความแตกต่างเหล่านี้ได้แสดงออกและปะทะสังสรรค์กันเอง คือการกระจายอำนาจการตัดสินใจ

รัฐรวมศูนย์ไม่สามารถทำงานนี้ได้ ไม่ใช่เพียงเพราะไม่มีรัฐใดจะสามารถรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้พอเพียงเกี่ยวกับปัจเจกบุคคลแต่ละคนเท่านั้น แต่เพราะว่าแค่จะพยายามทำเช่นนั้นก็จะก่อผลด้านลบต่อกระบวนการทางสังคม ซึ่งเป็นกระบวนการที่จะเอื้อให้ปัจเจกบุคคลได้รู้จักตนเอง” (๕๙๓-๕๙๔)

เรื่องราวของการล่มสลายของลัทธิคอมมิวนิสต์ ตามด้วย “การบำบัดด้วยการทำให้ช็อค (shock therapy) ที่ไอเอ็มเอฟกำหนดให้ทำ และการขายทรัพย์สินโซเวียตแบบ “เทขายของที่ไฟไหม้ (fire sale)” ที่ปัจเจกบุคคลนักประกอบการกลุ่มหนึ่งที่ต่อมารู้จักกันในนาม “ผู้ปกครองในระบอบคณาธิปไตย (oligarchs)” จัดการยกย้ายให้มาอยู่ในมือของตนเอง

ประธานาธิบดีรัสเซีย วลาดิเมียร์ ปูติน กับผู้ปกครองบางคนในระบอบคณาธิปไตย (oligarchs) ของรัสเซียที่ในที่สุดเป็นผู้ควบคุมเศรษฐกิจรัสเซียส่วนใหญ่ในยุคหลังโซเวียต (Creative Commons)

นั้น ก็เป็นที่รู้กันดีด้วย คุณูปการของพิภคิตีที่มีต่อเรื่องนำเสรีภาพของการแปรรูปเป็นของเอกชนอย่างถอนรากถอนโคนนี้ คือการที่เขานำเสนอประมาณการที่ดีที่สุดเกี่ยวกับระดับความไม่เท่าเทียมในรัสเซีย ทุกวันนี้ งานวิจัยของเขาและเพื่อนร่วมงานแสดงให้เห็นว่ากลุ่มสูงสุดร้อยละ ๑๐ ของระดับรายได้ได้เพิ่มส่วนแบ่งของตนจากรายได้โดยรวมขึ้นจากร้อยละ ๒๕ ในปี ๑๙๙๐ เมื่อระบอบคอมมิวนิสต์ล่มสลาย เป็นร้อยละ ๔๕-๕๐ ในปี ๒๐๐๐ และที่โดดเด่นยิ่งกว่าคือ การเพิ่มขึ้นของส่วนแบ่งของคนกลุ่มบนสุดร้อยละ ๑ คือจากที่เคยได้ส่วนแบ่งแทบไม่ถึงร้อยละ ๕ กลายเป็นร้อยละ ๒๕ ในปี ๒๐๐๐ แม้ว่าหลังจากนั้นส่วนแบ่งรายได้ของชนรวยที่สุดร้อยละ ๑ และร้อยละ ๑๐ คงจะลดลงบ้าง แต่ก็น่าจะยังสูงมากอยู่ดี พิภคิตีจึงให้ข้อคิดเห็นว่า การเปลี่ยนผ่านของรัสเซียจากการมีความไม่เท่าเทียมระดับต่ำเมื่อเทียบกับที่อื่นในสมัยโซเวียตกลายเป็นระดับสูงสุดโต่งคือ “การเปลี่ยนผ่านที่ไม่เคยมีมาก่อนในทีใดในโลก” (๕๙๗)

คุณูปการอีกประการหนึ่งของพิภคิตีที่มีต่อความเข้าใจความเป็นจริงหลังยุคโซเวียตก็คือ การที่เขาเผยให้เห็นว่าระบบการเก็บภาษีและการควบคุมทุนอ่อนแออย่างมาก ไม่มีการเก็บภาษีมรดก และถึงแม้จะเก็บภาษีเงินได้ แต่ก็เป็นการเก็บตามสัดส่วนคงที่ไม่มียัตราก้าวหน้าแต่อย่างใด คือทุกคนจ่ายภาษีเงินได้ร้อยละ ๑๓ ไม่ว่าจะมียาไรได้หนึ่งพันหรือหนึ่งแสนรูเบิล ส่วนการควบคุมทุนนั้น ระบบปฏิบัติคลุมเครือ อย่างไรก็ตาม พิภคิตีได้ใช้ข้อมูลที่มีอยู่ด้านการค้ากับต่างชาติและด้านเงินตราสำรองที่เป็นทางการมาทำการประมาณการได้ว่า จำนวนทรัพย์สินรัสเซียที่ซ่อนไว้ในแหล่งหลบภาษีนอกประเทศมีอยู่ประมาณระหว่างร้อยละ ๗๐ ถึงร้อยละ ๑๑๐ ของรายได้ประชาชาติในปี ๒๐๑๕ โดยที่มูลค่าโดยเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ ๙๐ !

คำอธิบายที่ทำให้เห็นภาพคมชัดที่สุดตอนหนึ่งของพิภคิตี เป็นเรื่องของวิธีปฏิบัติของกิจกรรมฉ้อโกงที่แปลงกายเป็นระบบการเงิน เขาเขียนว่า

อันที่จริง สิ่งที่ทำให้รัสเซียโดดเด่นขึ้นมาในช่วงปี ๒๐๐๐-๒๐๒๐ คือการที่ความมั่งคั่ง

ของประเทศส่วนใหญ่อยู่ในมือของปัจเจกบุคคลกลุ่มเล็กๆ ที่รวยที่สุดกลุ่มหนึ่ง ผู้ที่หากไม่ได้อาศัยอยู่ในรัสเซียตลอดเวลา ก็จะแบ่งเวลาไปอยู่ที่ลอนดอน มอนาโค ปารีส หรือสวิตเซอร์แลนด์ด้วย ความมั่งคั่งของบุคคลเหล่านี้ส่วนใหญ่เก็บซ่อนไว้ในบริษัทหน้าฉาก กองทุนทรัสต์ หรืออะไรทำนองนั้น ที่ได้จัดตั้งขึ้นในแหล่งหลบภาษีต่างๆ เพื่อที่จะหลีกเลี่ยงการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นกับระบบกฎหมายหรือระบบภาษีของรัสเซียในอนาคต (๕๙๘)

แต่กระนั้น สถานการณ์นี้ก็ไม่ใช่เป็นผลผลิตของความไร้ประสิทธิภาพหรือการทุจริตของฝ่ายรัสเซียทั้งหมดฝ่ายเดียว การก้าวก่ายดูแลแบบ “บางเบา (light touch)” ที่ส่งเสริมโดยอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ได้ครอบงำไปทั่วระบบการเงินทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ ข้อตกลงและสนธิสัญญาระหว่างประเทศต่างๆ ได้เปิดให้ทุนไหลได้อย่างเสรี โดยไร้ซึ่งกลไกหรือกฎระเบียบกำกับกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันที่จะช่วยจัดการกับวิธีปฏิบัติที่ผิดกฎหมายและการหาประโยชน์ในทางที่ผิดต่างๆ อย่างไม่ก็ตาม แม้ว่าปัญหานี้จะเกิดขึ้นทั่วไปและเป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกประเทศ แต่ทว่า “การแสวงประโยชน์จากระบบในทางที่ผิดในรัสเซียได้บรรลุสัดส่วนที่ไม่เคยปรากฏที่ใดเลย” (๕๙๙)

จากการปฏิวัติวัฒนธรรมสู่ “ทุนนิยมบุคคลิกจีน”

ประสบการณ์การเปลี่ยนผ่านยุคหลังคอมมิวนิสต์ของจีนแตกต่างจากรัสเซียในหลายด้านที่สำคัญ ด้านหนึ่งคือมีการแปรรูปทรัพย์สินของรัฐเป็นของเอกชนเพียงร้อยละ ๗๐ ของยอดรวม อีกร้อยละ ๓๐ ยังคงเป็นของรัฐ ร้อยละ ๓๐ นี้พอเพียงสำหรับรัฐใช้ขับเคลื่อนทิศทางของเศรษฐกิจไปในทางที่ต้องการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมื่อรัฐยังคงเป็นเจ้าของร้อยละ ๕๕-๖๐ ของสต็อกทุนโดยรวมในบริษัทต่างๆ หรือในภาคที่ไม่ใช่ที่อยู่อาศัย

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาด้านความไม่เท่าเทียม ปรากฏว่าเพิ่มขึ้นอย่างมากในจีน จากประมาณการ ที่มีอยู่ ความไม่เท่าเทียมในจีนได้เพิ่มสูงกว่ายุโรป แต่ ยังต่ำกว่าสหรัฐฯ โดยกลุ่มสูงสุดร้อยละ ๑๐ เป็น เจ้าของความมั่งคั่งร้อยละ ๔๐ ของยอดรวมในปี ๒๐๒๐ เมื่อเทียบกับเกือบร้อยละ ๕๐ ในสหรัฐฯ และ ไม่ถึงร้อยละ ๓๕ ในกรณีของยุโรป เมื่อมาดูที่ส่วน แบ่งในความมั่งคั่งของเอกชนโดยรวม (แทนที่จะเป็น รายได้โดยรวม) สถานการณ์ดูจะเลวร้ายลงเมื่อกลุ่ม บนสุดร้อยละ ๑๐ ได้ส่วนแบ่งความมั่งคั่งเพิ่มขึ้นจาก ร้อยละ ๔๐ ถึงร้อยละ ๕๐ ในช่วงต้นทศวรรษ ๑๙๙๐ เป็นเกือบร้อยละ ๗๐ ในทศวรรษ ๒๐๑๐ ซึ่งเป็น ระดับที่เกือบจะเท่ากับสหรัฐฯ

เนื่องจากจุมกแบบสุนัขล่าเนื้อของเขาก็คงยังไม่สามารถ แคะรอยข้อมูลภาษาซีมาได้ พิกเก็ตตีจึงบ่นว่า “ข้อมูล ข่าวสารสาธารณะเกี่ยวกับการทำงานของระบบภาษี ในจีนยิ่งหาได้ยากยิ่งกว่าในรัสเซียเสียอีก ซึ่งแสดงถึง ความค่อนข้างต่ำต้อยของมาตรฐาน” (๖๒๑) สถานการณ์ยิ่งแยกลงเมื่อถึงเรื่องของข้อมูลเกี่ยวกับ ความมั่งคั่งเพราะในจีนไม่มีภาษีมรดก เขากล่าวถึง นัยยะของสิ่งที่เขาถือว่าเป็นความผิดปกติใหญ่โต ดังนี้

มันเป็นความย้อนแย้งกันจริงๆเลยที่ประเทศ ที่นำโดยพรรคคอมมิวนิสต์...ยังเลือกที่จะทำ แบบนี้ แต่ในเมื่อสองในสามของทุนจีนอยู่ใน มือของเอกชน มันก็น่าแปลกใจที่ผู้คนที่ได้ ประโยชน์มากที่สุดจากการแปรรูปเป็นของ เอกชนและการเปิดเสรีทางเศรษฐกิจ ยังได้ รับอนุญาตให้ส่งต่อความมั่งคั่งตกทอดไปให้ ลูกหลานโดยไม่ต้องเสียภาษีเลยแม้แต่ร้อยละ (๖๒๑)

เมื่อสถานการณ์เป็นเช่นนี้ พิกเก็ตตีจึงเสนอแนะอย่าง ถากถางว่า พวกเขาเศรษฐกิจพื้นล้านชาวเอเชียที่อยากจะ ให้ความมั่งคั่งตกทอดถึงทายาทอย่างเต็มเม็ดเต็ม หน่วยควรจะย้ายไปอยู่เมืองจีนเสีย แต่บอกด้วยว่าที่ จริงเขาพูดเล่นแค่ครั้งเดียว เพราะข้อเท็จจริงคือ มี พวกนักธุรกิจได้หันที่อยากจะเห็นการรวมประเทศ ระหว่างสาธารณรัฐจีนกับสาธารณรัฐประชาชนจีน เพียงเพราะต้องการหลีกเลี่ยงภาษีมรดก

พิกเก็ตตีตั้งคำถามว่า อะไรคือ “ขีดจำกัดของความ อดทนของจีนต่อความไม่เท่าเทียม” เขาเสนอว่า ปัจจุบันยังไม่มี ความขุ่นเคืองใจมากนักเนื่องจากเป็น ไปได้ว่าประชาชนจีน รวมทั้งผู้นำในปัจจุบันหลายคน ยังคงมีปฏิกริยาต่อต้านประสพการณ์ที่ชอกช้ำของ การปฏิวัติวัฒนธรรมในช่วงปลายทศวรรษ ๑๙๖๐ ซึ่งเป็นความพยายามที่มักจะรุนแรงที่จะขจัด การ สืบทอดความมั่งคั่งระหว่างรุ่นของคน

บางทีคำอธิบายที่ดีกว่าคือคำอธิบายที่พิกเก็ตตีไม่ได้ คล้อยตาม แต่ผู้เชี่ยวชาญจีนหลายคนเห็นด้วย นั่นก็ คือ ในขณะที่ความไม่เท่าเทียมเพิ่มพูนขึ้น รายได้ก็ เพิ่มขึ้นในอัตราที่เร็วกว่า ระหว่างปี ๑๙๘๘ ถึงปี ๒๐๐๘ รายได้ต่อหัวในจีนเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๒๙ หรือ สิบเท่าของค่าเฉลี่ยทั่วโลก ซึ่งได้แก่ร้อยละ ๒๔ และ ล้าหน้าไปไกลกว่าอัตราของอินเดียและประเทศกำลัง พัฒนาอื่นๆในเอเชียยิ่งนัก^{๑๑} นักวิเคราะห์ผู้หนึ่ง กล่าวไว้ว่า “ส่วนใหญ่ในสามทศวรรษที่ผ่านมา เรือทุก ลำลอยขึ้นเรื่อยๆ และผู้คนส่วนใหญ่เพิ่งความสนใจ ไปที่เรือของตัวเองมากกว่าที่จะไปสนใจเรือลำอื่นที่ ลอยขึ้นสูงกว่า... กล่าวสั้นๆคือ พวกเขาอาจน้อมรับ คติพจน์ของเต็ง เสี่ยวผิง ตั้งแต่แรกเริ่มยุคปฏิรูปที่ว่า ‘บางคนและบางภูมิภาคควรจะได้รับอนุญาตให้ พูเพื่อง่อนคนอื่นๆ’”^{๑๒}

ชาตินิยมนิยมทางสังคมและอนาคตของการเมือง

“ชาตินิยมนิยมทางสังคม (social nativism)” คือ ขบวนการที่เสนอนโยบายกระจายรายได้ใหม่ไปให้ แก่ชนชั้นกลางและชนชั้นล่าง แต่ให้เฉพาะผู้คนที่ มี สีมืด ชาติพันธุ์ หรือวัฒนธรรมที่ “ถูกต้อง” เท่านั้น

ชาตินิยมนิยมทางสังคมในยุโรปและสหรัฐอเมริกา

ในยุโรปมีขบวนการชาตินิยมนิยมทางสังคมจำนวนมาก แต่ยังไม่มีการเคลื่อนไหวที่ประสบความสำเร็จ ขณะเลือกตั้งขึ้นสู่อำนาจเพื่อดำเนินนโยบายดังกล่าว ได้เหมือนกับวิกตอร์ ออร์บาน และพรรคอนุรักษนิยม ชาตินิยมพีเดสซ์ของเขาในฮังการี ออร์บานได้ผสมรวมการโฆษณาชวนเชื่อที่ต่อต้านผู้ลี้ภัย ต่อต้านชาวมุสลิม ต่อต้านชาวยิวและต่อต้านสหภาพยุโรป เข้ากับการเพิ่มสิทธิประโยชน์ให้แก่ครอบครัว อดหนุน การมีงานทำเพื่อให้คนที่ว่างงานกลับเข้าทำงานใหม่ เสนอสัญญาว่าจ้างงานของรัฐให้แก่ผู้ประกอบการ และบริษัทต่างๆ เพื่อแลกกับความภักดีทางการเมือง และเย้ายัยกฏของสหภาพยุโรปที่จำกัดการใช้จ่ายงบประมาณของรัฐ

พีเก็ตตีไม่เชื่อว่าความแตกต่างทางสีผิวหรือชาติพันธุ์ เป็นสาเหตุหลักของการเพิ่มความนิยมนักการเมือง ชาตินิยมนิยมอย่างออร์บาน หรือมารีน เลอ แปนใน ฝรั่งเศส และโดนัลด์ ทรัมป์ เขาเสนอว่าปัจจัยขับเคลื่อนศูนย์กลางคือ “การแปลงเปลี่ยนเป็นพวกพราหมณ์” ของพรรคการเมืองฝ่ายซ้าย ซึ่งได้แก่

ข้อเท็จจริงที่พรรคเหล่านี้ได้กลายเป็นพรรคของชนชั้นที่มีการศึกษาและนักวิชาชีพที่มีฐานะดีกว่า ทำให้ผู้คนเลิกเห็นว่าเป็นพรรคที่เป็นตัวแทนผลประโยชน์ของของชนชั้นแรงงานเดิมที่เคยเป็นฐานเสียงที่มั่นคงของพรรคประชาธิปไตยทางสังคมในยุโรปและพรรคเดโมแครตในสหรัฐฯ นี่คือการวิกฤตในการเป็นตัวแทนของฝ่ายซ้ายในตะวันตกที่เราได้เข้าถึงก่อนหน้าในสรุปย่อการอภิปรายของพีเก็ตตีว่าด้วยประชาธิปไตยทางสังคมในยุโรปและพรรคเดโมแครตในสหรัฐฯ ตรงนี้จะเป็นประโยชน์หากกลับมาดูรายละเอียดเพิ่มขึ้นในเรื่องนี้ เพื่อให้เห็นบริบท สำหรับการวิเคราะห์ของพีเก็ตตีในเรื่องของการแผ่ขยายของอุดมการณ์ชาตินิยมนิยมทางสังคม

ในช่วง ๕๐ ปีที่ผ่านมาความท้าทายเกิดขึ้นสองประการที่พรรคฝ่ายซ้ายล้มเหลวที่จะปรับตัวตาม ได้แก่ การขยายตัวของการศึกษาและการแผ่ขยายของเศรษฐกิจระดับโลก ฝ่ายซ้ายไม่สามารถสังเกตเห็นผลกระทบของพัฒนาการทั้งสองอย่างที่มีต่อโครงสร้างทางสังคมและทางการเมือง รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงในหมู่ฐานเสียงของตนเอง

ด้วยการเติบโตของการอุดมศึกษาอย่างไม่เคยมีมาก่อน พรรคการเมืองฝ่ายซ้ายได้กลายเป็นพรรคของประชากรผู้มีการศึกษาสูง (“ซ้ายแบบพราหมณ์”) ในขณะที่พรรคฝ่ายขวายังคงเป็นพรรคของพวกคนรวยรายได้สูง (“ขวาแบบพ้อค้า”) แม้ว่าจะลดลงบ้างเมื่อเวลาผ่านไป ผลลัพธ์คือ นโยบาย

ทางสังคมและทางการคลังของทั้งสองฝ่าย ได้เคลื่อนมาบรรจบกัน นอกจากนี้ เมื่อการ แลกเปลี่ยนทางการค้า การเงินและทาง วัฒนธรรมเริ่มจะแผ่ซ่านครอบคลุมทั่วโลก หลายประเทศต่างประสบแรงกดดันจากการ แข่งขันทางสังคมและทางการคลังที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งฝ่ายที่ได้เปรียบคือผู้ที่มีทุนทางการ ศึกษามากที่สุด หรือไม่มีทุนทางการเงิน มากที่สุด แต่กระนั้น พรรคประชาธิปไตย ทางสังคมต่างๆ (ในความหมายกว้างที่สุด) ก็ ไม่เคยทบทวนความคิดของตนเสียใหม่ใน เรื่องการกระจายรายได้เพื่อที่จะข้ามผ่าน ขีดจำกัดของรัฐชาติสู่การรับมือกับความ ทำลายจากเศรษฐกิจระดับโลก... ตรงกันข้าม ในช่วงทศวรรษ ๑๙๘๐ และ ๑๙๙๐ พรรค เหล่านี้กลับเกื้อหนุนให้มีการเปิดเสรีให้ทุน ไหลข้ามพรมแดนไปได้ทุกแห่งหนโดยไร้การ กำกับดูแล ไม่มีการบังคับให้เปิดเผยข้อมูล และไม่มีนโยบายร่วมด้านการคลัง (แม้แต่ใน ระดับยุโรป) (๘๖๙-๘๗๐)

บางทีตรงนี้พีเคตีอาจจะประเมินบทบาทของพรรค ประชาธิปไตยทางสังคมในการมาบรรจบกันทาง นโยบายต่ำเกินไป เนื่องจากพรรคนี้ในยุโรปและ พรรคเดโมแครตในสหรัฐฯ ไม่ได้เพียงแค่ “เกื้อหนุน” เท่านั้น แต่ได้เป็นผู้นำกระบวนการเปิดเสรีเลยทีเดียว ตัวอย่างเช่น ในสหราชอาณาจักร พรรคแรงงาน ของกอร์ดอน บราวน์นำเสนอแนวทาง “กำกับแบบ เบาบาง” ในความพยายามที่จะดันให้ลอนดอนแซง หน้านิวยอร์กในฐานะศูนย์กลางการเงินของโลก ใน เยอรมนี พรรคโซเชี่ยล เดโมคราติก (SPD) บรรลุสิ่งที่ พรรคคริสเตียน เดโมแครต (CDU) ไม่เคยทำได้ นั่น คือการทำให้ระบอบกำกับดูแลด้านแรงงานอ่อนแอ ลง ในสหรัฐฯ รัฐบาลเดโมแครตภายใต้ ประธานาธิบดีคลินตันได้ผลักดันการเปิดเขตการค้า เสรีอเมริกาเหนือ (NAFTA) และเป็นกำลังหลักในการ จัดตั้งองค์การการค้าโลก (WTO)

ผลจากการมาบรรจบกันทางผลประโยชน์ของ พราหมณ์ฝ่ายซ้ายกับพ่อค้าฝ่ายขวา ปรากฏให้เห็น ระหว่างการเลือกตั้งทั่วไปในสหรัฐอเมริกาในปี ๒๐๑๖ เมื่อวอลล์สตรีตเป็นฐานเสียงที่สำคัญยิ่งยวด ของฮิลารี คลินตัน แต่อาจจะเห็นได้ชัดเจนยิ่งกว่าใน การแข่งขันชิงตำแหน่งระหว่างโดนัลด์ ทรัมป์ กับโจ ไบเดนในปี ๒๐๒๐ ดังที่ได้ตั้งข้อสังเกตไว้ก่อนหน้านี้

ว่า การที่ทรัมป์กล่าวอ้างหลังการเลือกตั้งว่าบิ๊กเทค (Big Tech) และวอลล์สตรีตเป็นตัวการที่ทำให้เขาแพ้ อาจจะดูเป็นทฤษฎีสมคบคิดที่เลอะเทอะ แต่ก็มี ความจริงปนอยู่ด้วย ทั้งนี้เพราะไบเดนและพรรคของเขาได้รับการสนับสนุนอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งทางวัตถุ และทางอุดมการณ์ จากชนชั้นสูงที่เปี่ยมล้นด้วยการ ศึกษาที่ทำงานอยู่ในซิลิคอน แวลลีย์และที่ วอลล์สตรีต รวมทั้งชนชั้นนักวิชาชีพและนักวิชาการ ต่างๆทั้งปวง กลุ่มเหล่านี้ช่วยให้ไบเดนสามารถระดม ทุนได้จำนวนมากกว่าโดนัลด์ ทรัมป์

พีเคตีตีกลงว่า เมื่อพรรคฝ่ายซ้ายกลายเป็น พรรคของผู้มีการศึกษาและมีฐานะดี จึงเกิด สัญญาภาคชน เปิดให้กลุ่มเหยียดเชื้อชาติและต่อ ต้านผู้อพยพเข้ามาใช้พื้นที่กระตุ้นเติมไฟให้แก่อวย แยกทางอัตลักษณ์ เพื่อให้ชนชั้นแรงงานที่รู้สึกถูก ทอดทิ้งหันมาล้อยตาม นี่ไม่ใช่กรณีที่มีความแตกต่าง ทางอัตลักษณ์มีเส้นที่ดึงดูดชนชั้นแรงงานโดย ธรรมชาติ

อย่างไรก็ตาม การที่อุดมการณ์ประชาธิปไตยทาง สังคมละทิ้งชนชั้นกลางและชนชั้นแรงงาน ในขณะที่ อุดมการณ์การเมืองว่าด้วยอัตลักษณ์ทางเชื้อชาติ และชาติพันธุ์ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น ได้สันคลอน ภาวะต่อเนื่องของอุดมการณ์ฝ่ายซ้ายและฝ่ายขวาที่ เคยมีเสถียรภาพมาก่อนหน้า ปัจจุบันฝ่ายซ้าย แยกแยกเป็นสองพวก คือพวกพราหมณ์ที่มีฐานะ และพันธมิตรที่ร่ำรวยทั้งหลาย กับผู้คนที่ต้องการ เห็นการกระจายความมั่งคั่งที่ถอนรากถอนโคนกว่านี้ ส่วนฝ่ายขวาแตกแยกออกเป็นพวกชนชั้นสูงทาง เศรษฐกิจที่เป็นฐานเสียงดั้งเดิม กับพวกชาติถุนิยม ทางสังคมที่ได้รับการปลุกเร้าความรู้สึกต่อต้าน มิใช่ เพียงต่อต้านชนกลุ่มน้อยเท่านั้น แต่ต่อต้านคนรวย ด้วย บางครั้งพลังเหล่านี้อาจถูกระดมขับเคลื่อนให้ สนับสนุนพรรคการเมืองใหม่แยกต่างหาก แต่ก็อาจ จะยังคงผสมผสานอย่างไม่ลงรอยกันอยู่ในพรรคเดิม ดังเช่นในกรณีของสหรัฐฯที่พวกชาติถุนิยมทาง สังคมยังคงอยู่กับฝ่ายบริษัทในพรรครีพับลิกัน การ เข้าร่วมพรรคการเมืองมีความผันแปรเพิ่มขึ้นมาก ดัง เช่นกรณีของฝรั่งเศสที่ “คนที่ร่ำรวยกว่าในพรรคฝ่าย ซ้ายเดิมและฝ่ายขวาเดิม ได้รวมตัวกันเป็นแนวร่วม ใหม่ของชนชั้นผู้มีการศึกษาและมีรายได้สูง” เพื่อที่ จะตัดทอนพรรคชาติถุนิยมของมารีน เลอ แปน และได้เลือกตั้งแอมานุแอล มาครง ขึ้นเป็น ประธานาธิบดี (๘๔๘)

แม้ว่าโวหารชาตินิยมทางสังคมจะเรียกร้องให้มีการกระจายรายได้ แต่พิเกตตียังกังวลว่าจะบรรลุคำมั่นสัญญานี้ได้หรือไม่ ส่วนหนึ่งมาจากสาเหตุเดียวกันกับการที่ประชิปไตยทางสังคมล้มเหลว อีกส่วนหนึ่งเป็นเพราะอุดมการณ์ชาตินิยมของพวกเขา พิกเกตตีได้วิเคราะห์กรณีพรรคแนวร่วมแห่งชาติ (Rassemblement National) ของมารีน เลอ แปน และยืนยันว่า

หากพรรคนี้ได้ขึ้นสู่อำนาจ ผลลัพธ์ที่น่าจะเป็นไปได้มากที่สุดคือ พวกเขาจะพบว่าตัวเองติดอยู่ในกลไกการแข่งขันกันด้านการคลังกับการแข่งขันทางสังคม และดังนั้นจะถูกบังคับให้ต้องทำทุกอย่างเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจชาติ พรรคแนวร่วมแห่งชาติเพียงแค่อวยโอกาสคัดค้านการยกเลิกภาษีความมั่งคั่งเพื่อทำคะแนนในช่วงวิกฤตการประท้วงของขบวนการเสื้อกั๊กเหลืองเท่านั้นเอง (๘๘๗-๘๘๘)

หากการขึ้นสู่อำนาจของพรรคของมารีน เลอ แปน เกิดเป็นจริงขึ้นมา พิกเกตตีกล่าวอ้างว่า

พรรคคงจะตัดลดภาษีที่เก็บจากคนรวยเพื่อดึงดูดการลงทุนใหม่ๆ มิใช่เพียงเพราะการทำเช่นนั้นเป็นไปตามแนวทางที่สอดคล้องกับสัญญาตัญญาต่อต้านภาษีและอุดมการณ์ที่นิยมการแข่งขันกันระหว่างชาติที่มีมาแต่เดิมเท่านั้น แต่ยังเป็นเพราะความเป็นปรปักษ์ต่อความร่วมมือระหว่างประเทศและสหพันธยุโรปจะทำให้ต้องดำเนินมาตรการการคลังด้วยการลดภาษีแบบทุ่มตลาด (fiscal dumping) โดยรวมแล้ว การแตกสลายของสหภาพยุโรป (หรือเพียงแค่การตอกย้ำอำนาจรัฐและอุดมการณ์ต่อต้านผู้อพยพภายในสหภาพยุโรป) ซึ่งอาจจะเป็นผลลัพธ์จากการขึ้นสู่อำนาจของพรรคชาตินิยมต่างๆ จะทำให้การแข่งขันเข้มข้นยิ่งขึ้นทางด้านการคลังกับทางชนชั้นในสังคม ทำให้ความไม่เท่าเทียมเพิ่มขึ้น และจะกระตุ้นให้ชาติต่างๆ ถอยหลังไปสู่อุดมการณ์อัตลักษณ์นิยม (๘๘๗-๘๘๘)

ชาตินิยมทางสังคมในอินเดีย

อุดมการณ์ชาตินิยมทางสังคมกำลังรุ่งในอินเดียด้วยเช่นกัน จุดเน้นของพิเกตตีที่นี่คือ วิธีการที่การเมืองชาตินิยมฮินดูของพรรคบีเจพี (BJP) ที่นำโดยนายกรัฐมนตรีนเรนทรา โมดี กำลังปรับปรุงระบบสังคมและการเมืองใหม่ ในทำนองเดียวกับสถานการณ์ในยุโรปและสหรัฐอเมริกา พิกเกตตีเชื่อว่าความไม่เท่าเทียมที่กำลังเติบโตใหญ่อันเป็นผลจากยุทธศาสตร์ส่งเสริมตลาด ส่งเสริมธุรกิจ เป็นปัจจัยที่นำไปให้พรรคบีเจพีเร่งความตึงของโวหารอัตลักษณ์นิยม ในรูปของชาตินิยมฮินดูที่มองอิสลามเป็นมารร้าย อย่างไรก็ตาม นักวิเคราะห์คนอื่นได้ชี้ให้เห็นว่าสถานการณ์ในอินเดียมีความซับซ้อนกว่านั้น นโยบายทางธุรกิจที่ส่งเสริมการแข่งขันในตลาดย่อมก่อให้เกิดผู้แพ้กับผู้ชนะ และในหมู่ผู้ชนะมิใช่มีเพียงชนชั้นกลางระดับสูงเท่านั้น แต่ยังมี “ชนชั้นที่ผู้ฝืนจะเป็นชนชั้นกลาง” ที่มองว่าตนเป็นผู้ที่จะได้รับประโยชน์จากนโยบายเสรีนิยมใหม่ของโมดี^{๑๓} นโยบายของโมดีจับใจผู้คนในชนชั้นที่กำลังขยายใหญ่ขึ้นนี้ เพราะว่ามันตอบสนองผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของพวกเขา แต่นี่ก็ไม่ได้ปฏิเสธว่าพวกเขาอาจชื่นชมอุดมการณ์ชาตินิยมฮินดูอยู่ด้วย

การทะยานขึ้นสู่อำนาจครอบงำของพรรคบีเจพีนั้น พิกเกตตีบอกว่าเกิดขึ้นพร้อมกับแนวโน้มระยะยาวของการที่สังคมอินเดียเปลี่ยนผ่านจากการจัดแนวร่วมทางการเมืองบนฐานของ “วรรณะนิยม” ไปสู่ “ชนชั้นนิยม” โดยที่พรรคบีเจพีได้รับส่วนแบ่งคะแนนเสียงจากคนวรรณะสูงอย่างมากเกินสัดส่วน ในขณะที่พรรคคองเกรสที่เคยครอบงำอินเดียและพรรคฝ่ายซ้ายอื่นๆ ได้คะแนนเสียงจากส่วนใหญ่ของคนวรรณะต่ำและคนมุสลิม เขาตั้งข้อสังเกตว่า ในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา พรรคบีเจพีภายใต้การนำของโมดีได้ทำการหาเสียงอย่างหนักกับพวกดาลิต (Dalit หรือ “Untouchables”) และพวกวรรณะต่ำอื่นๆ และ “ประสบความสำเร็จในการแบ่งแยกคะแนนเสียงของชาวฮินดูวรรณะต่ำออกจากของชาวมุสลิม” (๙๔๔)

และแล้วในการเลือกตั้งสภาล่างของรัฐสภาอินเดียหรือโลกสภา (Lok Sabha) ในปี ๒๐๑๙ พรรคคองเกรสก็ถูกลดที่นั่งลงเหลือไม่ถึงร้อยละ ๑๐ พรรคฝ่ายซ้ายถูกขจัดออกไปแทบทั้งหมด และพรรคบีเจพี

ได้คะแนนเสียงท่วมท้นเบ็ดเสร็จ มากกว่าที่เคยได้
ในปี ๒๐๑๔ แต่สำหรับพีเกิตตี พัฒนาการดังกล่าว
เป็นเพียงองค์ประกอบหลักที่จะนำพาการเมือง
อินเดียไปสู่การเมืองบนฐานของชนชั้น ซึ่งเป็น

พัฒนาการในทางตรงกันข้ามกับยุโรปและสหรัฐฯที่
กำลังเคลื่อนหนีไปจากการเมืองของชนชั้น

“นักชาตินิยมทางสังคม (social nativists)” นเรนทรา โมดี และ โดนัลด์ ทรัมป์ ในเวทีชุมนุม “Howdy Modi” ต้อนรับการมาเยือนของ
โมดีที่เมืองฮุสตัน รัฐเท็กซัส เดือนกันยายน 2019 (ภาพถ่ายทางการของทำเนียบขาว โดย Shealah Craighead)

ทฤษฎีของพีเก็ดตีว่าด้วย ส่วนแบ่งของ ความมั่งคั่งและรายได้ “โดยแก่นสาร”

ตอนเริ่มต้นบทความนี้ เราได้ประกาศไปแล้วว่า หนังสือเล่มนี้ไม่มีสูตรที่สรุปใจความได้อย่างกะทัดรัด เหมือนกับ $r > g$ (อัตราผลตอบแทนต่อทุนต่อปี มากกว่าอัตราการเติบโตของเศรษฐกิจ) ที่มีชื่อเสียง ในหนังสือ “ทุนในศตวรรษที่ ๒๑” กระบวนคิดของ พีเก็ดตีในเรื่องของ *ทุนและอุดมการณ์* เคลื่อนไปใน หลายทิศทางหลายทาง และหลายครั้งดูเหมือนเป็นการ คิดนอกเรื่อง บางครั้งก็เป็นการกล่าวซ้ำเพิ่มเติมใน ประเด็นที่พูดไปแล้ว บางครั้งเป็นการเจาะจงพูดให้ นักวิชาการผู้ชำนาญการต่างๆพอใจ แต่ทั้งหมดเป็นเรื่องที่น่าสนใจ ทว่ามีสองย่อหน้าที่อาจจะไม่คมชัด เหมือนสูตร $r > g$ แต่ประกอบกันแล้วก็ใกล้เคียงอยู่ ได้แก่ข้อความที่กลั่นเอาข้อสรุปที่สำคัญออกมาจากการสำรวจข้อมูลสถิติเชิงเปรียบเทียบและเชิง ประวัติศาสตร์ ทั้งในช่วงเวลาเดียวกันและตลอดเวลา ที่ผ่านไปในอดีต

ข้อความแรกเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างรายได้ กับความมั่งคั่งเมื่อพูดถึงส่วนแบ่งของกลุ่มร้อยละ ๑๐ (เดไซล์) ที่ต่ำสุดและสูงสุดของระดับรายได้ คือ

ในทางปฏิบัติ ส่วนแบ่งของรายได้รวมที่เป็น ของคนจนที่สุทธีย้อยละ ๕๐ ของประชากร อย่างน้อยที่สุดจะอยู่ระหว่างร้อยละ ๕-๑๐ (โดยทั่วไปอยู่ที่ร้อยละ ๑๐-๒๐) ในขณะที่ ส่วนแบ่งของทรัพย์สินรวมที่คนจนที่สุทธีย้อย ละ ๕๐ เป็นเจ้าของอาจจะใกล้กับศูนย์ (มัก จะอยู่แค่ร้อยละ ๑-๒ หรืออาจจะติดลบด้วย

ซ้ำ) ในทำนองเดียวกัน ส่วนแบ่งของรายได้ รวมที่คนรวยที่สุทธีย้อยละ ๑๐ ได้รับโดย ทั่วไปจะไม่เกินร้อยละ ๕๐-๖๐ แม้แต่ใน สังคมที่ไม่เท่าเทียมที่สุดก็ตาม (ยกเว้นสังคม ทาสและอาณานิคมไม่กี่แห่งในศตวรรษที่สิบแปด สิบเก้าและยี่สิบที่ส่วนแบ่งนี้สูงถึงร้อยละ ๗๐-๘๐) ในขณะที่ส่วนแบ่งของ ทรัพย์สินโดยรวมที่คนรวยที่สุทธีย้อยละ ๑๐ เป็นเจ้าของโดยปกติมักจะอยู่ในระดับที่ไม่ ต่ำร้อยละ ๗๐-๘๐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน สังคมกรรมสิทธิ์นิยมของศตวรรษที่สิบเก้า และต้นศตวรรษที่ยี่สิบ และสามารถจะกลับ ขึ้นไปถึงระดับนั้นได้อีกในสังคมกรรมสิทธิ์ นิยมใหม่ปัจจุบันที่เบ่งบานเต็มที่ (๒๖๖)

ข้อความที่สองเน้นย้ำว่า ขณะที่สถิติด้านส่วนแบ่ง รายได้และรายได้ของสังคมปัจจุบันและใน ประวัติศาสตร์อาจจะดูเป็นเรื่องปกติ พีเก็ดตียืนยัน ว่ามันไม่ได้เป็นไปตามธรรมชาติแต่อย่างใด แต่เป็น เรื่องของลำดับความสำคัญทางด้านอุดมการณ์ ดังนี้

ความไม่เท่าเทียมส่วนใหญ่ถูกกำหนดโดย ปัจจัยทางอุดมการณ์และการเมือง ไม่ใช่โดย ข้อจำกัดทางเศรษฐกิจหรือเทคโนโลยี ทำให้ สังคมทาสและสังคมอาณานิคมจึงได้บรรลุ ความไม่เท่าเทียมในระดับสูงถึงเพียงนั้น ก็ เพราะว่าสังคมเหล่านั้นสร้างขึ้นจาก

โครงการทางการเมืองและทางอุดมการณ์ และพึงพาความสัมพันธ์เชิงอำนาจและระบบกฎหมายและสถาบันที่เฉพาะเจาะจงนี้เป็นความจริงสำหรับสังคมความเป็นเจ้าของ (ownership society) สังคมสามหน้าที่ (trifunctional society) และสังคมคอมมิวนิสต์ และแน่นอนสำหรับสังคมมนุษย์โดยทั่วไปด้วย (๒๖๘-๒๖๙)

ทั้งสองย่อหน้านี้สรุปใจความ “โดยแก่นสาร” ของข้อถกเถียงหลักที่พิถีพิถันนำเสนอตลอด ๑๐๔๑ หน้าของ *ทุนและอุดมการณ์* นั่นก็คือ มีความสม่ำเสมอทางสถิติปรากฏอยู่ในการกระจายของรายได้ทั่วทั้งสังคมร่วมสมัยและสังคมในประวัติศาสตร์ ทว่านี่ไม่ใช่ปรากฏการณ์ที่เกิดตามธรรมชาติ แต่เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นทางสังคมและอ้างไว้ทางอุดมการณ์โดยชนชั้นสูงที่มีอำนาจครอบงำ

ทั้งสองย่อหน้านี้สรุปใจความ “โดยแก่นสาร” ของข้อถกเถียงหลักที่พิถีพิถันนำเสนอตลอด ๑๐๔๑ หน้าของ *ทุนและอุดมการณ์* นั่นก็คือ มีความสม่ำเสมอทางสถิติปรากฏอยู่ในการกระจายของรายได้ทั่วทั้งสังคมร่วมสมัยและสังคมในประวัติศาสตร์ ทว่านี่ไม่ใช่ปรากฏการณ์ที่เกิดตามธรรมชาติ แต่เป็นสิ่งที่สร้างขึ้นทางสังคมและอ้างไว้ทางอุดมการณ์โดยชนชั้นสูงที่มีอำนาจครอบงำ

พลวัตของการเปลี่ยนแปลง ในระบอบความไม่เท่าเทียม

ก่อนที่เราจะไปดูข้อเสนอเพื่อการเปลี่ยนแปลงของ
พิเกตตี ซึ่งได้แก่ระบบ “สังคมนิยมแบบมีส่วนร่วม”
คิดว่าจะเป็นประโยชน์หากได้อธิบายว่าเขามองเห็น
ว่าการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญจะเกิดขึ้นได้
อย่างไรในระบอบความไม่เท่าเทียม ตรงนี้มีเงื่อนไข
สองประการที่มีความสำคัญ ได้แก่ ความคิดที่ท้าทาย
ระบบ หรือส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรม
และ “จุดเปลี่ยน (switch points)” จุดเปลี่ยนคือ
ช่วงเวลาในวิกฤตของระบบใดระบบหนึ่งที่ทำให้เกิด
การหักเหเปลี่ยนทิศไปทางอื่น ซึ่งจะขึ้นอยู่กับการมี
ความคิดหรืออุดมการณ์ที่ท้าทายระบบและผลักดัน
สู่การปฏิรูป หรือไม่ก็สู่การเปลี่ยนแปลงในระดับ
ฐานรากเลยทีเดียว แม้ว่าพิเกตตีจะไม่ได้ใช้คำศัพท์
เดียวกัน แต่การบรรจบกันของความคิดท้าทายและ
จุดเปลี่ยนดูคล้ายคลึงกับแนวคิดของอัลทุสแซร์ที่
เรียกว่า “ความขัดแย้งที่มีตัวกำหนดล้นเกิน
(overdetermined contradiction)”^{๑๔}

การบรรจบกันของวิกฤตและ อุดมการณ์ในยุโรปและสหรัฐอเมริกาหลังปี ๑๙๑๔

ความคิดต่างๆเป็นตัวกำหนดที่มีความสำคัญกว่า
อุดมการณ์ พิเกตตีระบุไว้ชัดเจนในเรื่องนี้เมื่อเขา
อธิบายถึงการเปลี่ยนผ่านจากลัทธิทุนนิยมแบบ
คลาสสิกมาสู่ประชาธิปไตยทางสังคมนิยมที่เกิดขึ้นใน
ยุโรปตะวันตกจากปี ๑๙๑๔ ถึงช่วงหลังสงครามโลก
ครั้งที่สอง ดังนี้

ที่แน่ใจได้ก็คือ การตัดสินใจหลายอย่างของ
รัฐทางด้านการเงิน กฎหมาย สังคมและการ
คลังระหว่างปี ๑๙๑๔ ถึง ๑๙๕๐ มีสาเหตุมา
จากเหตุการณ์เฉพาะที่เกิดขึ้นต่อกันในช่วง
นั้น การตัดสินใจดังกล่าวแสดงถึงภาวะ
การเมืองที่ค่อนข้างปั่นป่วนและพิสุจน์ให้
เห็นว่า กลุ่มผู้มีอำนาจในช่วงนั้นได้พยายาม
ที่จะรับมือกับสถานการณ์ที่ไม่เคยพบมา
ก่อนโดยที่พวกตนมักจะไม่มีความพร้อม แต่
ปัจจัยที่สำคัญยิ่งกว่าก็คือ การตัดสินใจเหล่านี้นั้น
ต่อ ยอดมาจากการเปลี่ยนแปลงที่ลึกซึ้ง
และมีผลระยะยาวในการรับรู้เกี่ยวกับระบบ
ทรัพย์สินส่วนบุคคล และความชอบธรรม
และความสามารถของมันที่จะสร้างความ
รุ่งเรืองและเป็นเกราะกำบังให้ในภาวะวิกฤต
และสงคราม ความท้าทายต่อทุนนิยมนี้ได้
ก่อตัวมาตั้งแต่กลางศตวรรษที่สิบเก้า ก่อนที่
จะตกผลึกออกมาเป็นความคิดเห็นหลักหลัง
จากเกิดสงครามโลกสองครั้ง เกิดการปฏิวัติ
ของพวกบอลเชวิคและภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ
ครั้งใหญ่ของทศวรรษ ๑๙๓๐ สภาวะซ็อก
จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้เป็นไปได้ที่จะ
หวนกลับไปหาอุดมการณ์ที่ครอบงำอยู่ก่อน
ปี ๑๙๑๔ ซึ่งพึ่งพาความกึ่งศักดิ์สิทธิ์ของ
สิทธิครอบครองทรัพย์สินส่วนบุคคลและ
ความเชื่อมั่นโดยไม่มีคำถามต่อการ
แข่งขันโดยทั่วไป ไม่ว่าจะระหว่าง
ปัจเจกบุคคลหรือระหว่างรัฐ (๔๑๗)

ความคิดที่ท้าทายเหล่านี้เกี่ยวข้องกับรูปแบบที่แตกต่างกันไปของอุดมการณ์สังคมนิยม โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาร์กซิสต์ เลนินนิสต์หรือคอมมิวนิสต์ ประชาธิปไตยทางสังคม (social democracy) และ “ข้อตกลงใหม่ (New Deal)” หรือที่พีเกต์ตีเรียกว่า “ประชาธิปไตยทางสังคมแบบลดราคาถูกที่สุด”

วิกฤตการณ์ อุดมการณ์ และการเปลี่ยนแปลงอย่างถอนรากถอนโคนในสวีเดนในต้นศตวรรษที่ ๒๐

วิกฤตของระเบียบแบบแผนเดิมที่เกิดจากการบรรจบกันของภาวะที่เศรษฐกิจหลอมละลายและอุดมการณ์ถูกท้าทายนั้น หยั่งรากลึกจนกระทั่งในบางสังคม สิ่งที่ไม่เคยคาดคิดมิใช่เพียงเป็นไปได้แต่กลายเป็นจริงขึ้นมาในทางการเมือง ตัวอย่างคือ สวีเดนที่เคยเป็นประเทศที่ก้าวหน้าน้อยที่สุดในยุโรปในปี ๑๙๐๐ โดยมีประชากรชายที่มีคุณสมบัติถึงเกณฑ์ที่จะมีสิทธิเลือกตั้งเพียงร้อยละ ๒๐ กว่าๆเท่านั้น แต่กระนั้นประเทศที่มี “ระบบกรรมสิทธิ์ส่วนบุคคลที่ไม่เท่าเทียมสุดขีด” นี้ ก็ได้เดินหน้าอย่างรวดเร็วจากปี ๑๙๑๑ สู่อำนาจ “สังคมประชาธิปไตยทางสังคมที่เป็นตัวอย่างของความเสมอภาคโดยเนื้อแท้” ปรากฏว่ามีสองปัจจัยที่เป็นศูนย์กลางในเรื่องนี้ ปัจจัยแรกคืออุดมการณ์ ซึ่งพีเกต์ตีคาดเดาว่าชาวสวีเดน “ได้ประสบกับรูปแบบที่สุดขั้วของกรรมสิทธิ์นิยม จึงอาจได้คิดว่าถึงเวลาแล้วที่จะขจัดอุดมการณ์ที่ตีสองหน้านี้ออกไปและแสวงหาสิ่งอื่นที่ดีกว่า ซึ่งในกรณีนี้คือการหันไปหาอุดมการณ์ที่แตกต่างไปโดยสิ้นเชิง” (๑๘๙) ปัจจัยที่สองคือการมีระบบรัฐศูนย์กลางที่ได้พัฒนาขีดความสามารถทางการคลังหรือในการสกัดภาษีมาเป็นอย่างดี

ผลลัพธ์คือ อำนาจของรัฐศูนย์กลางที่แต่เดิมเคยใช้ในการสกัดทรัพยากรจากชนชั้นสูงผู้มีที่ดินในครอบครอง สามารถนำมาใช้สนองวัตถุประสงค์อื่นที่ต่างไปได้ หากได้รับการจัดด้วยอุดมการณ์ที่ต่างไป

ขอบคุณการเปลี่ยนแปลงเปลี่ยนทางอุดมการณ์และการควบคุมกลไกของรัฐด้วยอุดมการณ์ประชาธิปไตยทางสังคม ที่ทำให้สมรรถภาพของรัฐที่มีอยู่เดิมสามารถนำไปใช้กับระบบ

รัฐสวัสดิการสมัยใหม่ได้ อย่างไรก็ตาม การแปลงเปลี่ยนอย่างรวดเร็วที่เกิดขึ้นในสวีเดนแสดงให้เห็นความสำคัญของการเคลื่อนไหวของประชาชน ของพรรคการเมือง และโครงการของนักปฏิรูปในการแปลงเปลี่ยนระบอบความไม่เท่าเทียม เมื่อสถานการณ์อำนวยให้ กระบวนการเหล่านี้สามารถสร้างการแปลงเปลี่ยนอย่างถอนรากถอนโคนได้ โดยวิธีการทางรัฐสภาที่ต้องตามกฎหมาย โดยไม่ต้องใช้ความรุนแรง (๑๘๙)

ภาวะเศรษฐกิจชะงักงันและการล่มสลายของอุดมการณ์ในสหภาพโซเวียต

สำหรับวิกฤตของลัทธิคอมมิวนิสต์ในสหภาพโซเวียต ในทศวรรษ ๑๙๓๐ ซึ่งปรากฏออกมาในรูปของความชะงักงันทางเศรษฐกิจ ปัญหาหลักในช่วงของจุดเปลี่ยนคือ ชาวโซเวียตถึงทางตันในแง่ของความคิดและมุมมอง หากพวกเขาไม่ได้ตามอดทางอุดมการณ์อย่างที่เป็น และหากได้เปิดรับฟังประสบการณ์ของคนอื่นบ้าง พวกเขา ก็อาจจะได้แนวคิดการเก็บภาษีเงินได้และความมั่งคั่งในอัตราก้าวหน้า และรูปแบบการกำหนดร่วมในการบริหารจัดการ (management co-determination) ของเยอรมนีและกลุ่มประเทศนอร์ดิก ซึ่งเป็นไปได้ที่จะอำนวยให้พวกเขาสามารถสร้างระบบที่จะส่งเสริมผลิตภาพได้ในขณะที่ควบคุมความไม่เท่าเทียมไว้ในระดับต่ำในเชิงเปรียบเทียบ

วิกฤตเศรษฐกิจและความยากจนของอุดมการณ์ประชาธิปไตยทางสังคม

สำหรับวิกฤตของประชาธิปไตยทางสังคมในทศวรรษ ๑๙๓๐ ซึ่งเป็นจุดเปลี่ยนใหญ่อีกจุดหนึ่งนั้น พีเกต์ตีกล่าวว่า นี่เป็นกรณีของการมาถึงทางตันทางความคิด หรือการมองเห็นแต่ขีดจำกัดของทางเลือกที่เป็นไปได้เช่นกัน นักประชาธิปไตยทางสังคมสามารถจะมีความกล้าหาญมากกว่านี้ได้ ในการคิดโครงการใหม่ๆที่จะส่งเสริมทั้งการเติบโตและความเท่าเทียม

นี่คือจุดเปลี่ยนในปัจจุบัน และหากฝ่ายก้าวหน้าไม่สามารถเสนอความคิดใหม่ๆ ที่มีเสน่ห์ออกมาเพื่อการแปลงเปลี่ยนทางเศรษฐกิจในทางที่ทำให้ความไม่เท่าเทียมลดลงทั้งในระดับชาติและระหว่างชาติ ในโลกที่เศรษฐกิจหลอมรวมกันมากยิ่งขึ้นทุกขณะเช่นนี้หลายสิ่งอาจพลิกผันไปในทิศทางตรงกันข้าม ตัวอย่างเช่น การขึ้นสู่อำนาจของรัฐบาลชาติกมุมนิยมทางสังคม นี่คือนิยามที่ทำให้เกิดการตื่นตัวเสนอความคิดของเขาที่เรียกว่า “สังคมนิยมแบบมีส่วนร่วม”

ไปพร้อมกัน แต่ “พวกเขาเกลียดชังแพ็คเกจจะทั้งหมดที่จะคิดหาทางเคลื่อนห่างออกไปจากทรัพย์สินส่วนบุคคล” (๔๔๕) ตัวอย่างเช่น พวกประชาธิปไตยทางสังคมในบริเตนและฝรั่งเศสสามารถจะนำระบบการกำหนดร่วมแบบนอร์ดิก/เยอรมันมาใช้ได้ ซึ่งเป็นระบบที่คนงานมีที่นั่งอยู่ครั้งหนึ่งของคณะกรรมการบริหารของบริษัท และสามารถจะผลักดันต่อไปให้คนงานเป็นเจ้าของหุ้นด้วยก็ได้ อย่างไรก็ตาม พรรคแรงงานในบริเตนและพรรคสังคมนิยมในฝรั่งเศสกลับยังคงยึดมั่นกับการแปรรูปกิจการเป็นของรัฐเสียจนไม่มีทางเลือกอะไรไว้ทดแทนเมื่อไม่สามารถดำเนินการได้ตามที่คาดหวัง บางพวกจึงหันไปสมานทานอย่างน้อยก็บางส่วนของบรรยายความของเสรีนิยมใหม่

ดังที่กล่าวแล้วว่า นำแปลกที่พื้เกิดตีไม่ได้พุดถึงวิกฤตเศรษฐกิจซบเซาควบกับเงินเฟ้อ (stagflation) ที่ประเทศตะวันตกประสบอยู่ในช่วงทศวรรษ ๑๙๗๐ อีกทั้งไม่ได้วิเคราะห์วิกฤตของคตินิยมเศรษฐกิจศาสตร์แบบเคนส์ (Keynesianism) ที่เป็นแนวทางที่ค้ำยันอุดมการณ์ประชาธิปไตยทางสังคมของยุโรปและของพรรคเดโมแครตในสหรัฐฯ หากนำมาพิจารณาประกอบกับรูปแบบการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบที่พื้เกิดตีเสนอ วิกฤตสองชั้นนี้เป็นปัจจัยที่กรุยทางให้แก่การเข้ามาของลัทธิเสรีนิยมใหม่ที่รอหาจังหวะอยู่แล้วข้างเวที อุดมการณ์นี้บ่มเพาะขึ้นโดยฟรีดิชฟอน ฮาเยค ในช่วงที่แนวคิดแบบเคนส์เป็นอุดมการณ์นำอยู่

ทุกวันนี้ ระเบียบแบบแผนของกรรมสิทธิ์นิยมที่เริ่มขึ้นตั้งแต่ทศวรรษ ๑๙๘๐ มีใช้แต่โดยพรรคอนุรักษนิยมเท่านั้น แต่โดยพรรคประชาธิปไตยทางสังคมที่สมานทานแนวทางเสรีนิยมใหม่ด้วยนั้น กำลังตกอยู่ในวิกฤตที่ล้าลึก เพราะถูกสั่นคลอนด้วยวิกฤตการเงินภาวะเศรษฐกิจถดถอย ต่อเนื่องมาหลายครั้ง รวมทั้งด้วยภาวะความไม่เท่าเทียมสุดขั้วที่กำลังเกิดขึ้น ลักษณะสำคัญของวิกฤตครั้งนี้คือ โลกาวัตันทำให้ทางแก้ปัญหาที่มีขอบเขตอยู่ในระดับชาติ อย่างเช่นการตอบโต้วิกฤตสังคมนิยมแบบเจ้าของในช่วงปี ๑๙๑๔ ถึงปลายทศวรรษ ๑๙๗๐ ด้วยอุดมการณ์ประชาธิปไตยทางสังคมนั้น ไม่พอเพียงอีกต่อไปแล้ว

ปัญหาอยู่ที่ว่า เมื่อโลกเริ่มเปิดให้สินค้าและทุนไหลเวียนได้อย่างเสรีทั่วโลกในทศวรรษ ๑๙๘๐ ภายใต้อิทธิพลของสหรัฐอเมริกา

และยุโรปนั้น มันเป็นการกระทำที่ไม่มี
วัตถุประสงค์ทางการคลังหรือทางสังคม
รองรับแต่อย่างใด ราวกับว่าโลกาภิวัตน์ไม่
จำเป็นต้องพึ่งรายได้ทางการคลัง การลงทุน
ทางการศึกษา หรือฟังก์ชันทางด้าน
สังคมและสิ่งแวดล้อม ดูเหมือนว่าข้อ
สันนิษฐานโดยปริยายคือ แต่ละรัฐชาติต้อง
ไปจัดการดูแลแก้ปัญหาอยู่ๆเหล่านี้กันเอา
เอง และเป้าประสงค์ของข้อตกลงระหว่าง
ประเทศต่างๆมีอยู่ประการเดียวคือ จัดให้
เกิดการไหลหมุนเวียนได้อย่างเสรีและ
ป้องกันมิให้รัฐเข้าไปแทรกแซง (๕๕๓)

นี่คือจุดเปลี่ยนในปัจจุบัน และหากฝ่ายก้าวหน้าไม่
สามารถเสนอความคิดใหม่ๆที่มีเสน่ห์ออกมา เพื่อ
การแปลงเปลี่ยนทางเศรษฐกิจในทางที่ทำให้ความไม่
เท่าเทียมลดลงทั้งในระดับชาติและระหว่างชาติ ใน
โลกที่เศรษฐกิจหลอมรวมกันมากยิ่งขึ้นทุกขณะเช่นนี้
หลายสิ่งอาจพลิกผันไปในทิศทางตรงกันข้าม
ตัวอย่างเช่น การขึ้นสู่อำนาจของรัฐบาลชาติภูมินิยม
ทางสังคม นี่คือนโยบายที่ทำให้พิถีพิถันนำเสนอความ
คิดของเขาที่เรียกว่า “สังคมนิยมแบบมีส่วนร่วม
(participatory socialism)”

สังคมนิยมแบบมีส่วนร่วม

สำหรับพีเกิตตี คำว่า “สังคมนิยม (socialism)” อาจมีความหมายที่แปดเปื้อนด้วยประสบการณ์ของโซเวียต แต่ก็ยังสำคัญที่จะต้องนำมาใช้เพื่อเน้นถึงความสำคัญของ “การที่กรรมสิทธิ์ส่วนบุคคลอยู่เหนือทุกสิ่ง” ในอันที่จะสร้าง “สังคมนิยมเป็นธรรม” สังคมนิยมเป็นธรรมคือสังคมนิยมที่ “เอื้อให้สมาชิกทุกคนเข้าถึงสินค้าขั้นพื้นฐานในขอบเขตที่กว้างขวางที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้” โดยการจัดตั้ง “ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจสังคมนิยม และการกระจายรายได้และความมั่งคั่งในทางที่เอื้อให้สมาชิกที่ด้อยโอกาสที่สุดสามารถมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับสูงที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้” (๙๖๗-๙๖๘) คำขยาย “แบบมีส่วนร่วม (participatory)” เน้นถึงความสำคัญของการกระจายอำนาจ และ “การมีส่วนร่วมของแรงงานและตัวแทนของพวกเขาในการปกครองบริษัท” และเน้นถึงความแตกต่างของโครงการนี้ “จาก ‘สังคมนิยมโดยรัฐที่รวมศูนย์สุดขีด’ อันเก่าแก่และไม่มีใครเชื่อถืออีกแล้ว

การกำหนดร่วม

ข้อเสนอแรกๆของพีเกิตตีคือ การยอมรับรูปแบบการบริหารจัดการร่วม (co-management) หรือการกำหนดร่วม (co-determination) แบบนอร์ดิก-เยอรมัน ซึ่งเขาอ้างว่าประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง ดังที่กล่าวไว้ก่อนหน้านี้ สำหรับพีเกิตตีแล้ว ความผิดพลาดขนาดใหญ่อย่างหนึ่งที่ประชาธิปไตยทางสังคมนิยม

ได้ทำไปในช่วงวิกฤตคือ การที่ไม่ได้กระจายรูปแบบนี้ออกไปให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ข้อความหนึ่งในหนังสือที่ดูกระตือรือร้นที่สุด คือที่พีเกิตตีเขียนว่า การบริหารจัดการร่วม

ได้กระตุ้นให้คนงานเข้ามาเกี่ยวพันกับการวางยุทธศาสตร์ระยะยาวของนายจ้าง และถ่วงดุลกับจุดเน้นระยะสั้นและผลประโยชน์ทางการเงินของผู้ถือหุ้น มันได้ช่วยให้กลุ่มประเทศนอร์ดิกและเยอรมันพัฒนาในรูปแบบเศรษฐกิจและสังคมนิยมที่มีผลิตภาพสูงและลดความไม่เท่าเทียมให้น้อยลงได้มากกว่ารูปแบบอื่นๆ ดังนั้นประเทศอื่นๆจึงสมควรดำเนินการตามรูปแบบนี้อย่างเต็มรูปแบบที่สุดโดยไม่ชักช้า และแบ่งที่หนึ่งครึ่งหนึ่งในคณะกรรมการบริหารของบริษัทเอกชนทุกบริษัททั้งใหญ่และเล็กให้แก่คนงาน (๙๗๓)

ว่าเขาเสนอข้อควรปรับปรุงสำหรับรูปแบบดังกล่าวสองประการ ประการแรกคือ คนงานแต่ละคนควรได้รับอนุญาตให้ซื้อหุ้นในบริษัทที่ตนทำงานอยู่ได้ การทำเช่นนี้จะช่วยให้คนงานโดยรวมมีสิทธิในการลงคะแนนเสียงเพิ่มขึ้นจากที่มีอยู่แล้วครึ่งหนึ่งในคณะกรรมการบริหาร ข้อควรปรับปรุงอีกประการหนึ่งคือการลงทุนที่เกินกว่าร้อยละ ๑๐ ของจำนวนทุนรวมของบริษัท จะแปลงเป็นสิทธิในการลงคะแนนเสียงได้เพียงหนึ่งในสามของจำนวนทุนที่ลงไป ซึ่งจะเป็นการจำกัดอำนาจของผู้ลงทุนรายใหญ่

CODETERMINATION IN GERMANY

a role model for the UK and the US?

BLOG | BY BENNET BERGER AND ELENA VACCARINO

การกำหนดร่วม (Co-determination) ซึ่งเปิดให้คนงานเข้าร่วมในการบริหารจัดการกิจการของบริษัทในเยอรมนีและกลุ่มประเทศนอร์ดิก เป็นสิ่งที่พิถีพิถันที่เห็นว่าเป็นต้นแบบของสังคมนิยมแบบมีส่วนร่วม (@Bruegel_org)

การจัดการทุนสำหรับรัฐสังคม

อย่างไรก็ตาม การมีสังคมเป็นเจ้าของและมีส่วนแบ่งในสิทธิลงคะแนนเสียง ยังไม่เพียงพอที่จะจำกัดและลดความไม่เท่าเทียม จำเป็นต้องดำเนินมาตรการเก็บภาษีมรดกในอัตราก้าวหน้า และปรับอัตราภาษีส่วนเพิ่ม (marginal tax rate) ให้สูงสำหรับผู้ที่มีรายได้สูงสุดด้วย ยิ่งกว่านั้น จำเป็นต้องเก็บภาษีความมั่งคั่งด้วย ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะที่พิถีพิถันที่กล่าวไว้เดิมในหนังสือ *ทุนใน*

ศตวรรษที่ ๒๑ นี้คือภาษีอัตราก้าวหน้าที่เรียกเก็บจากความมั่งคั่งทุกรูปแบบ มีใช้เพียงอสังหาริมทรัพย์เท่านั้น แต่รวมถึงทรัพย์สินที่จับต้องไม่ได้และสินทรัพย์ทางการเงิน (financial assets) ด้วย

เพื่อที่จะบั่นทอนความศักดิ์สิทธิ์ของทรัพย์สินส่วนบุคคล ซึ่งเป็นศูนย์กลางของอุดมการณ์เสรีนิยมใหม่ พิถีพิถันเสนอให้ส่งเสริมแนวคิด “ความเป็นเจ้าของทางสังคมและชั่วคราว (social and temporary ownership)” แม้จะฟังดูอ่อนร่ากอนโค่น แต่พิถีพิถันก็เถียงว่าไม่เลย ในที่สุดแล้ว มันเป็น

เพียงการต่อยอดออกไปจากรูปแบบการเป็นเจ้าของชั่วคราวโดยปริยายของการเรียกเก็บภาษีมรดกและภาษีเงินได้ในอัตราก้าวหน้าที่ได้มีการทดลองทำในศตวรรษที่ ๒๐ โดยทั่วไป สถาบันทางการคลังเหล่านี้มองทรัพย์สินเป็นความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งดังนั้นจะต้องมีการกำกับดูแลในลักษณะดังกล่าว ความคิดที่ว่าทรัพย์สินที่เป็นส่วนบุคคลโดยแท้มีอยู่จริง และคนบางคนมีสิทธิเหนือทรัพย์สินที่เป็นสิทธิตามธรรมชาติและละเมิดมิได้นั้น ไม่มีการวิเคราะห์ที่ใดจะพิสูจน์ให้ได้ การส่งเสริมความมั่งคั่งเป็นผลผลิตของกระบวนการทางสังคมเสมอไป ซึ่งจะขึ้นอยู่กับหลายอย่าง รวมทั้งโครงสร้างพื้นฐานสาธารณะ (เช่น ระบบกฎหมาย ระบบการคลัง และระบบการศึกษา) การแบ่งงานกันทำทางสังคม และความรู้ที่มนุษยชาติสั่งสมมาเป็นหลายต่อหลายศตวรรษ ภายใต้เงื่อนไขดังกล่าวนี้ จึงสอดคล้องกับหลักการที่ผู้คนที่สั่งสมความมั่งคั่งเป็นปริมาณมากควรจ่ายเสียหนึ่งคืนให้แก่ชุมชนทุกปี

ดังนั้น ความเป็นเจ้าของจึงมีลักษณะ
ชั่วคราวแทนที่จะถาวร (๙๙๐)

เมื่อผนวกกับรายได้จากการเก็บภาษีคาร์บอนใน
อัตราก้าวหน้า (ควรเก็บจากผู้บริโภครายบุคคลตาม
ปริมาณคาร์บอนที่ปล่อยออกจากการบริโภคสินค้า
และบริการต่างๆ) แล้ว พิกัดตีประมาณการว่า
ปริมาณเงินโอนที่รัฐได้รับจากภาษีเงินได้อัตรา
ก้าวหน้า ภาษีมรดกอัตราก้าวหน้า และภาษีความ
มั่งคั่งอัตราก้าวหน้า จะทำให้รัฐมีรายได้เพียงพอที่จะ
สนับสนุนสิทธิประโยชน์ประเภทต่างๆในระบบ
ประกันสังคมที่ “รัฐสังคม (social state)” จัดให้ รวมถึง
ถึงการจ่ายรายได้ขั้นพื้นฐาน (basic income) และ
“การมอบทุนทรัพย์ถ้วนหน้า (universal capital
endowment)” สำหรับพลเมืองทุกคน

พิกัดตีอภิปรายไว้อย่างน่าสนใจเกี่ยวกับการประกัน
รายได้ขั้นพื้นฐานหรือขั้นต่ำ ในขณะที่เขาเตือนว่า
เราจำเป็นต้องพิจารณาสภาพเงื่อนไขภายในของ
แต่ละสังคมในการประมาณการสัดส่วน หากใช้
ตัวเลขทั่วไปของระดับรายได้ในประเทศทุนนิยมที่
ก้าวหน้า เขาประมาณได้ว่ารายได้ขั้นพื้นฐานควรจะ
เริ่มต้นที่ร้อยละ ๖๐ ของรายได้เฉลี่ยหลังหักภาษี โดย
จ่ายให้บุคคลที่มีทรัพยากรน้อยหรือไม่มีเลย และ
อัตรานี้จะลดลงไปเรื่อยๆเมื่อบุคคลนั้นมีรายได้อื่น
เพิ่มขึ้น เขาเสนอวิธีการคำนวณชุดหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่า
การประกันรายได้ขั้นพื้นฐานอาจจะ
ครอบคลุมได้ถึงร้อยละ ๓๐ ของประชากร ซึ่งคงจะ
หมายความว่าชนชั้นแรงงานและชนชั้นกลางที่ตกอยู่ใน
ภาวะลำบาก โดยรัฐต้องใช้จ่ายเพียงร้อยละ ๕
ของรายได้ประชาชาติเท่านั้น

สำหรับรายจ่ายเงินโอน (transfer payments) ของ
รัฐสำหรับสิทธิประโยชน์ต่างๆจากการประกันสังคม
และสำหรับรายได้ขั้นพื้นฐาน พิกัดตีประมาณการว่า
อาจจะถึงร้อยละ ๔๕ ของรายได้ประชาชาติ ซึ่งเขา
มองว่าเป็นตัวเลขที่สมเหตุสมผล

การมอบทุนทรัพย์ถ้วนหน้า

นอกจากข้อเสนอข้างต้น พิกัดตียังเสนอความคิดที่
เป็นนวัตกรรมถึงรากถึงโคน นั่นคือ “การมอบทุน

ทรัพย์ถ้วนหน้า (universal capital endowment)”
ซึ่งจะมอบให้แก่หนุ่มสาวทุกคนเมื่อมีอายุถึงระดับ
หนึ่ง เช่น ๒๕ ปี แง่คิดในการนี้คือ หนุ่มสาวเหล่านี้
จะได้มีทุนทรัพย์เป็นกอบเป็นกำตั้งแต่แรกเพื่อที่จะ
สามารถ “เข้าร่วมได้อย่างเต็มภาคภูมิในชีวิตทาง
เศรษฐกิจและทางสังคม” (๙๘๑) จากข้อมูล
ประมาณการรายได้และทรัพย์สินของบุคคลทั่วไปใน
ประเทศรัวราย พิกัดตีเสนอว่า ในสังคมทุนนิยมแนว
หน้า ปริมาณของทุนทรัพย์ที่จะมอบให้ไม่ควรจะ
เท่ากับร้อยละ ๖๐ ของความมั่งคั่งโดยเฉลี่ยของ
ประชากรผู้ใหญ่ เขาอธิบายว่า

ในประเทศรัวราย (ยุโรปตะวันตก
สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น) ความมั่งคั่งส่วนบุคคล
โดยเฉลี่ยในช่วงปลายทศวรรษ ๒๐๑๐ อยู่ที่
๒๐๐,๐๐๐ ยูโรต่อผู้ใหญ่หนึ่งคน ดังนั้น ทุน
ทรัพย์ที่จะมอบให้แก่แต่ละคนคือ ๑๒๐,๐๐๐
ยูโร โดยสารัตถะแล้ว ระบบนี้จะจัดหาทุน
ทรัพย์เริ่มต้นให้แก่ปัจเจกแต่ละคนเทียบ
เท่ากับการได้รับมรดก ทุกวันนี้ เนื่องจากมี
การกระจุกตัวของความมั่งคั่งสูงสุดชั่ว กลุ่ม
คนจนที่สุดร้อยละ ๕๐ ของประชากรแทบจะ
ไม่ได้รับมรดกเลย (ต่ำกว่าร้อยละ ๕-๑๐
ของความมั่งคั่งโดยเฉลี่ย) ส่วนกลุ่มคนหนุ่ม
สาวที่รวยที่สุดร้อยละ ๑๐ ได้รับมรดกกัน
คนละหลายแสนยูโร บางคนได้รับเป็นล้านๆ
หรือสิบล้าน ระบบที่เสนอนี้จะช่วยให้หนุ่ม
สาวแต่ละคนสามารถเริ่มต้นชีวิตส่วนตัวและ
ชีวิตการทำงานอาชีพด้วยการมีทุนทรัพย์ใน
ระดับเท่ากับร้อยละ ๖๐ ของมูลค่าเฉลี่ยของ
ความมั่งคั่งระดับชาติ ซึ่งจะเปิดทางให้แก่
ความเป็นไปได้ใหม่ๆ เช่นการซื้อบ้านและ
การเริ่มธุรกิจของตนเอง (๙๘๓)

พิกัดตีประมาณว่าการเก็บภาษีทรัพย์สินหรือภาษี
ความมั่งคั่งจะทำให้ได้เงินจำนวนเท่ากับร้อยละ ๕
ของรายได้ประชาชาติ ซึ่งเป็นจำนวนที่สามารถนำมา
ใช้ในโครงการมอบทุนทรัพย์ให้แก่หนุ่มสาวเมื่ออายุ
ครบ ๒๕ ปีได้ทั้งหมด ในระดับเทียบเท่ากับร้อยละ
๖๐ ของมูลค่าเฉลี่ยของทรัพย์สินต่อหัวประชากร

อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอที่อาจหาญนี้จะใช้การได้ก็ต่อ
เมื่อมีการปรับปรุงระบบการเก็บภาษีทรัพย์สินครั้ง
ใหญ่ เพื่อให้ครอบคลุมความมั่งคั่งทุกรูปแบบ ไม่ใช่

เฉพาะที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง และไม่ใช้จำกัดอยู่ที่
ภาษีมรดกเท่านั้น และต้องเป็นอัตราก้าวหน้าจริงจึง
ไม่ใช่ใช้สัดส่วนเดียวกันสำหรับทุกระดับของความ
มั่งคั่ง พิกัดเดียวกันอย่างที่ใช้ประมาณการทั่วไป
สำหรับประเทศร่ำรวยเช่นเดียวกัน และสาธิตให้เห็น
การคำนวณโดยใช้ตัวเลขอัตราภาษีจากร้อยละ ๐.๑
ของความมั่งคั่งที่ต่ำกว่ามูลค่าเฉลี่ยของชาติ และเพิ่ม
ขึ้นทีละน้อยจนถึงอัตราร้อยละ ๑ สำหรับระดับความ
มั่งคั่งที่สูงกว่ามูลค่าเฉลี่ยของชาติสองเท่า อัตราร้อย
ละ ๑๐ สำหรับระดับความมั่งคั่งที่สูงกว่ามูลค่าเฉลี่ย
ของชาติ ๑๐๐ เท่า อัตราร้อยละ ๖๐ สำหรับความ
มั่งคั่งที่สูงกว่ามูลค่าเฉลี่ยของชาติ ๑๐๐๐ เท่า (หรือ
๒๐๐ ล้านยูโร หากมูลค่าเฉลี่ยของชาติคือ
๒๐๐,๐๐๐ ยูโร) และอัตราสุดท้ายคือร้อยละ ๙๐
สำหรับความมั่งคั่งที่สูงกว่ามูลค่าเฉลี่ยของชาติ
๑๐,๐๐๐ เท่า (ซึ่งจะเท่ากับ ๒ พันล้านยูโร) ในทาง
รูปธรรม ตารางอัตราภาษีเช่นนี้

จะมีผลในทางที่ลดภาษีลงอย่างมากสำหรับ
กลุ่มผู้ที่มีมั่งคั่งน้อยที่สุดร้อยละ ๘๐-๙๐ ของ
ประชากร และดังนั้นจะทำให้พวกเขาซื้อ
ทรัพย์สินได้ง่ายขึ้น ในทางตรงกันข้าม กลุ่ม
ผู้ที่มีมั่งคั่งที่สุดจะต้องจ่ายภาษีอย่างหนักเพิ่ม
ขึ้น อัตราภาษีร้อยละ ๙๐ สำหรับ
มหาเศรษฐีพันล้านจะลดความมั่งคั่งของ
พวกเขาลงทันทีจนเหลือเพียงหนึ่งในสิบของ
ที่เคยมี และลดส่วนแบ่งในความมั่งคั่งของ
ชาติโดยรวมของมหาเศรษฐีเหล่านี้ลงต่ำกว่า
ระดับที่เคยเป็นในช่วงทศวรรษ ๑๙๕๐-
๑๙๘๐ (๘๘๗)

การเมืองที่เกี่ยวข้องจะเป็นเรื่องของการปะทะกัน
ระหว่างกลุ่มคนส่วนใหญ่ ๙๐ เปอร์เซนต์กับกลุ่มบน
สุด ๑๐ เปอร์เซนต์อย่างไม่ต้องสงสัย ซึ่งคงจะ
เป็นการต่อสู้ที่หนักหน่วง เพราะว่าข้อเท็จจริงคือ
พวก ๑๐ เปอร์เซนต์จะต้องเผชิญอัตราภาษีส่วนเพิ่ม
ที่สูงมากสำหรับทั้งทรัพย์สินและรายได้ ขณะที่เดิม
ในช่วงรัฐบาลประชาธิปไตยทางสังคมและภายใต้ข้อ
ตกลงใหม่ (New Deal) พวกเขาส่วนใหญ่ต้องจ่าย
อัตราภาษีส่วนเพิ่มสูงเช่นนี้สำหรับเฉพาะรายได้
เท่านั้น ดังนั้น อุดมการณ์จึงมีบทบาทสำคัญยิ่งยวด
ในการตอบโต้ข้อกล่าวหาของพวกคนรวยมากๆ ที่
คงจะประณามอัตราภาษีเช่นนี้ว่า เป็นการยึดทรัพย์สินที่

นอกจากข้อเสนอข้างต้น
พิเกิตตียังเสนอความคิด
ที่เป็นนวัตกรรมถึงรากถึง
โคน นั่นคือ “การมอบทุน
ทรัพย์ให้ถ้วนหน้า” ซึ่ง
จะมอบให้แก่หนุ่มสาวทุก
คนเมื่อมีอายุถึงระดับ
หนึ่ง เช่น ๒๕ ปี แ่งคิดใน
การนี้คือ หนุ่มสาวเหล่านี้
จะได้มีทุนทรัพย์เป็นกอบ
เป็นกำตั้งแต่แรกเพื่อที่จะ
สามารถ “เข้าร่วมได้
อย่างเต็มภาคภูมิในชีวิต
ทางเศรษฐกิจและทาง
สังคม”

ตน “สมควรได้” เพราะหามาด้วยหยาดเหงื่อและ
ทักษะของตน อารุญชฤทธิ์เชิงอุดมการณ์ของ
พวก ๙๐ เปอร์เซนต์ที่จะใช้โต้ตอบการโจมตีเช่นนี้ ใน
ความเห็นของพิเกิตตีก็คงจะเป็นแนวคิด “ความเป็น
เจ้าของชั่วคราว (temporary ownership)” ที่เรา
กล่าวถึงก่อนหน้านั้นแหละ ซึ่งได้แก่ เนื่องจากการ
สั่งสมความมั่งคั่งโดยเนื้อแท้เป็นกระบวนการทาง
สังคม “จึงสอดคล้องกับหลักตรรกะที่ผู้คนที่สั่งสม
ความมั่งคั่งเป็นปริมาณมากควรจ่ายเสียหนึ่งคืนให้
แก่ชุมชนทุกปี ดังนั้นความเป็นเจ้าของจึงมีลักษณะ
ชั่วคราวแทนที่จะถาวร” (๙๙๐) ฟังแล้วเราคงได้แต่
พูดว่า ใช่ มันชอบด้วยเหตุผลทุกประการ แต่ขอให้
โชคดีแล้วกันนะ

ความเป็นธรรมทางการศึกษา

เนื่องจากการเข้าถึงการศึกษาและคุณภาพของการ
ศึกษากำลังกลายเป็นแกนหลักของความไม่เท่าเทียม

พิเกิตตีจึงให้ความสำคัญแก่การแก้ปัญหาเรื่องนี้ ถึง
แม้ว่าข้อเสนอแนะของเขาในเรื่องนี้จะยังพัฒนาขึ้น
ไม่เต็มที่เท่าไร ข้อเสนอหนึ่งคือ เด็กทุกคนควรมีสិทธิ
ได้รับทุนการศึกษาที่สามารถใช้สำหรับการเรียนใน
โรงเรียนหรือการฝึกอบรมอื่นๆก็ได้ เช่นการฝึกอาชีพ
ดังนั้น ผู้ที่ออกจากโรงเรียนเมื่ออายุ ๑๖ หรือ ๑๘ ปี
เท่ากับได้ใช้เงินที่รัฐลงทุนไปในการศึกษาเพียง
๗๐,๐๐๐ ยูโรจาก ๑๐๐,๐๐๐ ยูโรที่ผู้เรียนจนจบ
มหาวิทยาลัยใช้ กองทุนการศึกษาถ่วงน้ำหนักจะช่วย
ให้บุคคลกลุ่มดังกล่าว ซึ่งพิเกิตตีประมาณว่ามี
จำนวนร้อยละ ๔๐ ของแต่ละกลุ่มอายุ ได้มีเงินทุน
ทางการศึกษาเพิ่มอีก ๑๐๐,๐๐๐ ถึง ๑๕๐,๐๐๐ ยูโร
เพื่อให้รวมแล้วเท่ากับคนที่ได้รับประโยชน์เต็มที่ที่สุด
ร้อยละ ๑๐ ของแต่ละกลุ่มอายุ ด้วยทุนนี้ ผู้ได้รับ
ประโยชน์ “จะสามารถได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติม
เมื่ออายุ ๒๕ ปี หรือช่วงอื่นใดก็ตามในชีวิตของเขา”
(๑๐๑๒)

พิเกิตตีเสนอให้จัดโควตาให้นักเรียนรายได้น้อยจำนวนมากขึ้นได้เข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยชั้นสูงอย่างเช่นมหาวิทยาลัยพรินซ์ตัน (Creative Commons)

อีกข้อเสนอหนึ่งคือ การแก้ปัญหาขัดจำกัดในการเข้าถึงสถาบันการศึกษาของชนชั้นสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสหรัฐอเมริกา พิกัดดังกล่าวถึงอย่างเห็นดีด้วยกับข้อเสนอที่ให้นักเรียนที่ได้คะแนนสูงกว่าระดับหนึ่งจับฉลากเพื่อเข้าเรียนในสถาบันดังกล่าว เพราะเท่ากับเป็นการจัดสรรโควต้าทางสังคม

การสุ่มเลือกดังกล่าวมีข้อได้เปรียบคือ การป้องกันไม่ให้พ่อแม่ลงทุนมากเกินไปทางการเงินและทางอารมณ์ความรู้สึกในการหาทางให้ลูกทำคะแนนสอบให้สูงขึ้นไปเรื่อยๆ เช่น การจ้างครูมาสอนพิเศษให้เด็กที่อายุน้อยลงน้อยลงทุกที...การออมขอมที่ดีอาจจะเป็นการนำคะแนนมาพิจารณาในขอบเขตที่จำกัด (เช่น กำหนดคะแนนขั้นต่ำ) ในขณะที่เป้าหมายลำดับแรกคือการผสมกันทางสังคมในระดับสูง (๑๐๑๕)

คู่มือความเท่าเทียมทางประชาธิปไตย

ปัญหาเรื่องการหาทุนเพื่อการรณรงค์หาเสียงของนักการเมืองเป็นปัญหาที่ค้างคาใจคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสหรัฐอเมริกา เนื่องจากคำพิพากษาของศาลสูงสุด อย่างเช่นในคดีของคิงซีดีเซ็น ยูไนเต็ด ฟ้องคณะกรรมการการเลือกตั้งสหรัฐ ได้ขจัดอุปสรรคแทบทั้งปวงและอนุญาตให้ทุนอันมหาศาลของบริษัทไหลได้อย่างเสรีไปสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ต้องการให้ชนะ พิกัดที่ดีคิดว่าทางออกหนึ่งที่น่าจะเป็นไปได้คือ การให้พลเมืองทุกคนได้รับแจก “คู่มือประชาธิปไตย (democracy vouchers)” ซึ่งเป็นข้อเสนอของฌูเลีย คาเม ภรรยาของเขา โดยสรุปคือ

ความคิดนี้คือการแจกคู่มือประจำปีที่มีมูลค่าเป็นเงิน เช่น ๕ ยูโร ให้แก่พลเมืองทุกคน ซึ่งแต่ละคนจะเลือกเองว่าจะให้คู่มือนี้แก่พรรคหรือขบวนการการเมืองใด โดยใช้วิธีเลือกออนไลน์ เช่น ตอนที่ตรวจสอบแบบแสดงรายได้หรือทรัพย์สินของตน ขบวนการหรือพรรคที่ได้รับคู่มือถึงระดับ

ขั้นต่ำที่กำหนด (ซึ่งอาจจะเป็นร้อยละ ๑ ของประชากร) เท่านั้นจึงจะมีสิทธิลงสมัครรับเลือกตั้ง หากบุคคลใดไม่ต้องการสนับสนุนพรรคใด (หรือหากพรรคที่สนับสนุนได้รับคูปองต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด) มูลค่าของคูปองของบุคคลนั้นจะถูกจัดสรรไปให้พรรคที่ผ่านเกณฑ์ตามสัดส่วนของคูปองที่ได้รับจากพลเมืองคนอื่นๆ (๑๐๑๘-๑๐๑๙)

แล้วซีกโลกใต้ล่ะ

ผู้อ่านคงจะเห็นได้ชัดแล้วว่า ข้อเสนอข้างต้นทั้งหมดจากสิทธิประโยชน์ที่รัฐสังคม (social states) จัดให้การมอบทุนทรัพย์ให้อย่างถ้วนหน้า จนถึงการแจกคูปองความเท่าเทียมทางประชาธิปไตย ล้วนเป็นทางออกที่ประเทศรายได้สูงเท่านั้นจึงจะดำเนินการได้ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับระดับการพัฒนาที่แตกต่างกันและความสามารถที่แตกต่างกันในการเก็บภาษีอย่างเป็นกอบเป็นกำเพื่อให้รัฐมีรายได้พอเพียงที่จะสนับสนุนมาตรการเหล่านี้ อันที่จริง พิกัดดีเองก็ได้ระบุไว้ชัดเจนว่า “มาตรการบางอย่าง...จำเป็นต้องมีรัฐที่มีสมรรถภาพสูงอย่างมีนัยสำคัญทางด้านการบริหารและการคลัง จึงจะดำเนินการได้ และโดยนัยนี้ ข้อเสนอเหล่านี้จะสอดคล้องกับสังคมตะวันตกโดยตรง และกับสังคมอื่นนอกตะวันตกที่มีระดับการพัฒนาสูงพอกัน” อย่างไรก็ตาม “ผมก็ได้พยายามคิดถึงมาตรการเหล่านี้ในมุมมองที่เป็นสากล และมันอาจจะนำไปใช้อย่างค่อยเป็นค่อยไปกับประเทศที่กำลังเติบโตได้ด้วยเช่นกัน” (๙๖๙)

ดังนั้น จึงเหมาะสมอย่างยิ่งที่พิกัดดีจะจบหนังสือของเขาด้วยความคิดแรกเริ่มบางประการเกี่ยวกับความจำเป็นที่จะต้องมีความเป็นธรรมข้ามชาติ (transnational justice) ซึ่งเป็นหลักการหนึ่งที่หลีกเลี่ยงมิได้ของสังคมนิยมในศตวรรษที่ ๒๑ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมื่อโลกาภิวัตน์ได้สร้างความไม่เท่าเทียมขึ้นหลายประการ ผ่านการไหลเวียนอย่างเสรีของทุนของบริษัทข้ามชาติและทุนการเงินดังได้กล่าวมาแล้ว โดยที่ความพยายามที่ผ่านมาไม่เพียงพอที่จะแก้ไขสถานการณ์นี้ได้เลยเพราะเป็นมาตรการในระดับชาติเท่านั้น ข้อเสนอหนึ่งของพิกัดดีที่เขายอมรับว่ายังเป็นการยกย่องอยู่คือ การจัดตั้ง “

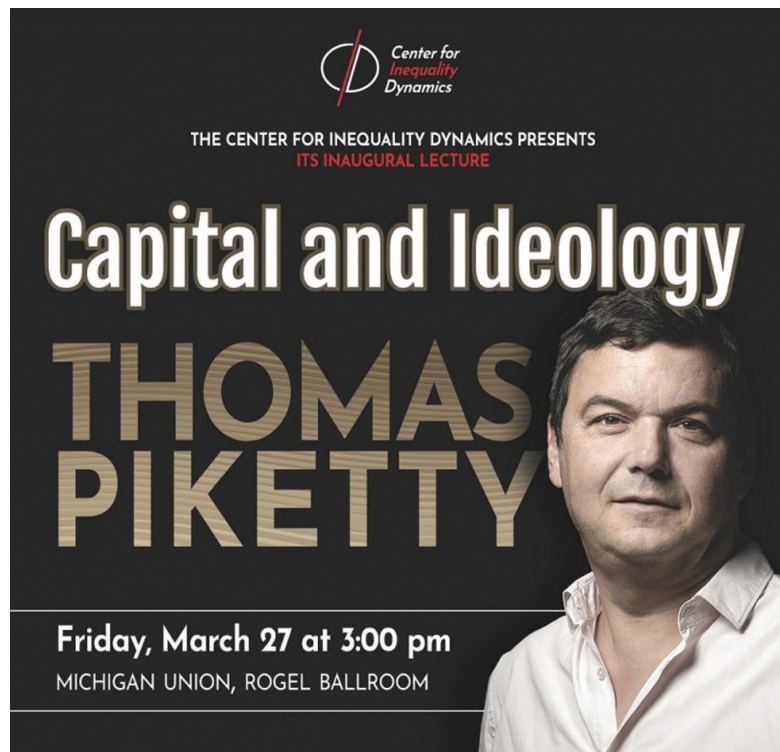
ตอนจบของบทที่ว่าด้วยองค์ประกอบของสังคมนิยมแบบมีส่วนร่วมเป็นการเชื่อมประสานความเชื่อมั่นอันแน่นแฟ้นของเขาถึงความจำเป็นที่จะต้องมีมุมมองแบบนานาชาตินิยมสังคมนิยมและความมั่นใจของเขาว่า จินตนาการทางทฤษฎีที่ไม่ถูกคุกคามด้วยความกังวลกับสิ่งที่มีอยู่ที่นี่และเดี๋ยวนี้ คือวิถีทางสู่ออนาคตของสังคมนิยมนานาชาติ

สมัชชายูโร-แอฟริกัน (Euro-African Assembly)” ขึ้นโดยอาจมีหน้าที่รับผิดชอบตัดสินใจเกี่ยวกับการเรียกเก็บภาษีจากบริษัทข้ามชาติของยุโรปที่มาลงทุนในแอฟริกา การต่อสู้กับภาวะโลกร้อนด้วยมาตรการชัดเจนต่างๆ และการส่งเสริมมาตรการที่จะนำไปสู่การไหลเวียนอย่างเสรีของประชาชน

ตอนจบของบทที่ว่าด้วยองค์ประกอบของสังคมนิยมแบบมีส่วนร่วม เป็นการเชื่อมประสานความเชื่อมั่นอันแน่นแฟ้นของเขาถึงความจำเป็นที่จะต้องมีมุมมองแบบนานาชาตินิยมสังคมนิยม (socialist internationalist perspective) และความมั่นใจของเขาว่า จินตนาการทางทฤษฎีที่ไม่ถูกคุกคามด้วยความกังวลกับสิ่งที่มีอยู่ที่นี่และเดี๋ยวนี้ คือวิถีทางสู่ออนาคตของสังคมนิยมนานาชาติ

ขณะที่เรามองเห็นว่าการล่มสลายของอุดมการณ์ทั้งเสรีนิยมและชาตินิยมกำลังจะเกิดขึ้น วิถีทางเดียวที่จะข้ามผ่าน...ความขัดแย้งที่เป็นอยู่ไปได้ คือการเคลื่อนไปสู่อุดมการณ์สังคมนิยมแบบมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ที่อยู่บนฐานของโครงสร้างทางการเมืองระบอบสหพันธ์สังคมนิยม (social federalist political structure) และการจัดองค์กรของเศรษฐกิจโลกใหม่ในทางที่เป็นการร่วมมือกัน เนื่องจากความท้าทายนี้ใหญ่หลวงนัก ผมจึงได้พยายามที่จะเสนอเค้าโครงของทางออกที่อาจจะช่วยให้เกิดความก้าวหน้าอย่างค่อยเป็นค่อยไปสู่เป้าหมายดังกล่าวได้ ข้อเสนอเหล่านี้มิได้ตั้งใจให้ตอบคำถามทุกคำถาม เป้าประสงค์ของมันคือการแสดงให้เห็นว่า สังคมนิยมยังคงมีสมรรถภาพที่จะจินตนาการทางออกใหม่เชิงอุดมการณ์และเชิงสถาบัน ดังที่ประวัติศาสตร์ของระบอบความไม่เท่าเทียมต่างๆ...ได้แสดงให้เห็นแล้ว คลื่นแห่งแนวคิดทางการเมืองและอุดมการณ์นั้นกว้างไพศาล การเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้นเมื่อตรรกะระยะสั้นของเหตุการณ์มาบรรจบกับวิวัฒนาการของความคิดและจินตนาการระยะยาว ทุกอุดมการณ์มีจุดอ่อนของมันเอง แต่ทว่าไม่มีสังคมนิยมใดจะสามารถใช้ชีวิตไปอย่าง

ไร้อุดมการณ์ที่จะทำความเข้าใจกับความไม่เท่าเทียมที่มีอยู่ได้ อนาคตก็
จะไม่ต่างกัน แต่จากนี้ไป ขอบข่าย
ของอุดมการณ์จะเป็นระดับข้ามชาติ
(๑๐๓๔)

โปสเตอร์โฆษณาเวทีอภิปรายที่มีพิถีพิถันเป็นองค์ปาฐก ณ มหาวิทยาลัย
แห่งมิชิแกน (Center for Inequality Dynamics, University of Michigan)

วอลเดน เบลโล เป็นนักวิเคราะห์อาวุโสประจำโครงการศึกษาและปฏิบัติการงานพัฒนา
(FOCUS ON THE GLOBAL SOUTH) และศาสตราจารย์วุฒิคุณสาขาสังคมวิทยา
ณ มหาวิทยาลัยรัฐนิวยอร์กที่บิงแฮมตัน เขาเป็นผู้เขียนหนังสือ ๒๕ เล่ม หนังสือเล่มล่าสุดคือ
COUNTERREVOLUTION: THE GLOBAL RISE OF THE FAR RIGHT (NOVA SCOTIA: FERNWOOD PRESS,
๒๐๑๙) และ PAPER DRAGONS: CHINA AND THE NEXT CRASH (LONDON: BLOOMSBURY/ZED, ๒๐๑๙)

ENDNOTES

- ๑ ผมหวังจริงๆว่าสรุปความนี้จะช่วยจูงใจเพื่อนที่แสนดี ลิตี นักฟิล นักบรรณคดีด้านสภาพภูมิอากาศที่ได้รับความนับถืออย่างมากแต่ก็มีฐานะยุ่งมาก ให้พยายามหาเวลามาอ่าน ต้นฉบับของหนังสือเล่มนี้ ลิตีเป็นคนที่ทำให้ผมได้ความคิดที่จะทำการสรุปความหนังสือทุนและอุดมการณ์ เมื่อเธอเขียนในเฟซบุคว่า เธออยากที่จะมีเวลาอ่านพิเก็ตตี แต่เนื่องจากหาเวลาได้ยากเธอจึงตัดสินใจ “จะรอ” สรุปความของผม
- ๒ Thomas Piketty, *Capital and Ideology*, translated by Arthur Goldhammer (Cambridge: Harvard University Press, ๒๐๒๐)
- ๓ อ้างถึงใน Ravi Palat, “Neoliberalism, Migration, and the Rise of Populism in the Contemporary World,” *Refugee World*, Vol ๕๔ (Dec ๒๐๑๙), p. ๖๗
- ๔ ดู Walden Bello, “The Biden Presidency: A Fragile Centrist Interregnum in an Era of Radicalization,” in Shalmali Guttal, ed., *After Trump: What the Global South Can Expect from Joe Biden* (Bangkok: Focus on the Global South, ๒๐๒๐), pp. ๑๔-๑๗.
- ๕ พิเก็ตตีไม่ได้ใช้คำว่า “ก่อนทุนนิยม (pre-capitalist)” อธิบายสังคม “สามฐาน (ternary)” ดังกล่าวในตะวันตก และที่อื่นๆ ดังนั้นผมถึงถือวิสาสะใช้คำว่า “สังคมดั้งเดิม (traditional societies) ในฐานะมีความหมายเดียวกันกับสังคม “สามฐาน (ternary)” และ “สี่ฐาน (quarternary)” โดยถือว่าเป็นที่เข้าใจกันว่าพิเก็ตตีไม่ได้ใช้คำนี้ในหนังสือของเขา
- ๖ Edward Said, *Orientalism* (New York: Vintage, ๑๙๗๙)
- ๗ Kenneth Pomeranz, *The Great Divergence: China, Europe, and the Making of the Modern World Economy* (Princeton: Princeton University Press, ๒๐๐๐)
- ๘ ในกรณีของความก้าวหน้าต่างๆทางเทคโนโลยีการทหารของยุโรป ในยุคก่อนอาณานิคมและยุคหลังอาณานิคม Kenneth Pomeranz และคนอื่นๆเช่น Giovanni Arrighi นักทฤษฎีด้านระบบโลกที่มีชื่อเสียง ได้ข้อมูลมาจากกลุ่มที่เรียกกันว่า “สำนักนักปฏิวัติด้านกิจการทหาร (Revolutionary Military Affairs School)” ซึ่งมีงานเขียนที่เป็นตัวแทนดังต่อไปนี้ Michael Roberts, “Military Revolution: ๑๕๖๐-๑๖๖๐,” in Clifford Rodgers, editor, *The Military Revolution Debate: Readings on the Military Transformation of Early Modern Europe* (Boulder, CO: Westview Press, ๑๙๙๕), pp. ๑๓-๓๖) and Geoffrey Parker, *The Military Revolution: Military Innovation and the Rise of the West, ๑๕๐๐-๑๘๐๐* (Cambridge: Cambridge University Press, ๑๙๙๖)
- ๙ Moses Finley, *Ancient Slavery and Modern Ideology* (London: Penguin, ๑๙๘๐)
- ๑๐ Ian Haney Lopez, *Dog Whistle Politics* (New York: Oxford University Press, ๒๐๑๔), pp. ๔๐-๔๑
- ๑๑ Arthur Kroeber, *China’s Economy* (New York: Oxford University Press, ๒๐๑๖), p. ๑๙๙
- ๑๒ *Ibid.*
- ๑๓ Christophe Jaffrelot, “What Gujarat Model?— Growth without Development and with Social Political Polarization,” *South Asia: Journal of South Asian Studies*, Vol ๓๘, No. ๔, <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00๘๕๖๔๐๑.๒๐๑๕.๑๐๘๗๔๕๖?journalCode=csas๒๐>
- ๑๔ ดู Louis Althusser, “Contradiction and Overdetermination,” <https://www.marxists.org/reference/archive/althusser/๑๙๖๒/overdetermination.htm>

โฟกัส หรือ โครงการศึกษาและปฏิบัติการงานพัฒนา ผสมผสานการวิจัยเชิงนโยบาย การรณรงค์ขับเคลื่อน และการเสริมสร้างขีดความสามารถของประชาชนรากหญ้า ในอันที่จะสร้างบทวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ และสนับสนุนการวิวาทะว่าด้วยนโยบายระดับชาติและนานาชาติที่เกี่ยวข้องกับโลกาภิวัตน์ที่นำโดยบริษัท ลัทธิเสรีนิยมใหม่ และแสนนิยม

WWW.FOCUSWEB.ORG